

HIPÎLU

Yesu p:uu kópu dyuu Nju tpémi ye

Nkéli dnye ngê ala puku dmi u pi Hebrews, nmînê nmo Hipîlu. Ala puku dmi pini n:ii ngê d:êê ngê, chókó u pi daa d:êê ngê. Wunê Yesu u yoo vy:o yélini a ghê dniye, yi nuw:o dmi alanté doo a ya, apê ngmênê, Póól ngê yinê d:êê ngê. Yélini ye ala puku dmi dy:ââ ngê, yi yéli Nju tpémi, n:ii dé Yesu u yoo vy:o ghê dniye. Yi ngwo Nju tpémi y:oo enjel yoo dnyimo cháachââ dé, Mósisi u kópu dyuu dnyimo cháachââ, Chókó Lémi ka kpêê yiyé ndîi kópu ngê ye myedpîmo ya. U yi y:e dêpwo kwo, Yoo Yesu ka dny:oo kêlîmî. N:ii ngê ala pweepwee pee d:êê ngê, u yi u ngwo dêpwo kwo, Nju tpémi y:oo Yesu u yoo mêtê diyédiyé kalê téne. Yi kópu u l:êê díy:o ala pweepwee pee ye dy:ââ ngê. Lóma lede knî y:oo Njedusalem ghêlî dêpê pw:oo ngópu, yi ngwo ye dy:ââ ngê.

Kópu kamî n:ii Chókó Lémi ngê nmî dye ghi ngê d:uu ngê

1 ¹A tîdê mbwó yoo, nmî lama ka tóó wunê n:ii knî y:oo Chókó Lémi u komo dnyimo a kapî, yi yéli y:oo nmî kn:ââ knî ye daa kópu ngmîdi dnyimo a tpapê, ye dnyimo a mgongo, ntênê ye myednyimo a danê, ²ngmênê nmî dye ghi ngê Chókó Lémi ngê Tp:oo nmo a dy:ââ ngê, u Mî komo nmo yinê mî kââ. Vyîlo yi pini Chókó Lémi k:ii tpile yintómu nipi l:âmo ngópu. Kuwókuwó wéni ngê tpile yilî yintómu yi kada pini ngê vyîlo ayi pyódu.^a ³Tp:oo p:uu nmo w:ee ngê, nê, Chókó Lémi u pi ndîi, dyââpe p:uu daangma a t:a. Chókó Lémi ntee a tóó, Tp:oo ndéndê mye yinté. Tpile yilî yintómu knî ye vyîlo yiwunê vyyuwo, chókó u kópu mbêmê wunê mbêpê kîgha té. Dini ghi n:ii ngê nmî dono chedé too, u Mî ka mêtê diyé wo, u che p:ââ pee ngê mî pyodo.^b

^a 1:2 Njon 1:3; Kílosa 1:16 ^b 1:3 2 Kódin 4:4; Kílosa 1:15

Enjel yoo yi pwo, Chóó Lémi Tp:oo a tóó

⁴Pi woni kní y:oo enjel yoo mb:aamb:aa ngê a cháâcháâ tumo, ngmênê nmî Mî Tp:oo u pi ndîî, enjel yoo yi pi dmi tédê. Nmî Mî Tp:oo kada mê tóó, enjel yoo kuwó mê pyede.^c ⁵Chóó Lémi ngê Tp:oo u pi ndîî ngê pyódu ngê, kwo,

Nyi a tp:ee,
ngmênê enjel ngmê ka daa vyu,
Nyi a tp:ee, awêde mî ngê dí pyódu.
Myenté enjel ngmê p:uu daa vyu,
A tp:ee ngê wa pyódu, u mî ngê aní ya.^d

⁶Tp:oo Kaa dyámê mbêmê ghêlí dèpê dy:ââ ngê, Mósisi ngê komo alanté a kââ, ala kópu a d:êê ngê, apê,

Chóó Lémi u enjel kní y:oo ntênê dny:oo cháâcháâ.

⁷Chóó Lémi u kópu enjel kní yi p:uu puku yedê alanté a tóó,
Yópu límí ntee a dpodo nódó,
enjel yoo Chóó Lémi p:uu yinté a dpodo nyédi.^e

⁸Ngmênê Tp:oo p:uu Chóó Lémi u kópu puku yedê alanté a tóó,
Yâpwo ndêndê, dye ghi yintómu nyoo anyi y:enê, chedê ngê daawa pyódu.

Nyoo ntênê anyi y:enê.^f

⁹L:êê ghi mb:aa nuu u l:êê ghi dé, yoo dono u yi nga daa kwo.
Yi kópu u l:êê díy:o yâpwo ndêndê, nyâpwo ngê a ngmidi nyoo,
nga mb:aamb:aa ngê a pyódu ngê, w:aa u ngwo nyinê pyw:ângo,
myipe kní y:oo yintoo w:aa dèpê pyw:ee ngópu.

¹⁰Ala kópu mye tóó,

A Lémi, mwiyémiwiyé dini ghi ngê dyámê pê nyi l:âmo ngê,
ngêê dè y:oo mbóó nyi l:âmo ngê.^g

¹¹Yi tpile yilí yintómu chedê ngê wa pyaa dmi, ngmênê chedê ngê daanyi pyódu.

Kpídí ntee mbwee ngê dpî pyódu,
mbóó dyámê yinté mbwee ngê amye pyaa kní.

¹²Pi ngê u kpídí ntee dpo kmongo, ntee myoo ngmêê,
tpile yilí yintómu yinté am:ii ngmêê té,
ngmênê ntee nye tóó, dye ghi yintómu yinté anyi ya, daanyi dyênê.

¹³Chóó Lémi ngê enjel ngmê ka daa vyu,

Mî ndîî ngê n:aa pyépi, a wéni pee dpî yey, pi yintómu chi y:enê dé.
Yélini m:uu a l:êê té, díyo aní vya té,
nyí yodo u maknopwo waní yé té.^h

^c 1:4 Pilipay 2:9 ^d 1:5 Psalm 2:7; Hipílu 5:5 ^e 1:7 Psalm 104:4 ^f 1:8 Psalm 45:6-7
^g 1:10 Psalm 102:25-27 ^h 1:13 Psalm 110:1

¹⁴Tp:oo ka yi kópu u mo vyu, enjel ngmê ka daa vyu. Tp:oo kada a tóó, enjel yoo kuwó a pyede. Enjel yoo ghê dmi dé, Chóó Lémi p:uu a dpodo nyédi. Yi dpodo tédê dpodo tédê dpí dy:ââ té, yélini yi mbwámê ngê Tp:oo pyodo, y:oo a ngêêpí tumo.ⁱ

Ng:aa t:emî, nmî Mbwámê p:uu

2 ¹A tîdê mbwó yoo, daa enjel ngmê nmî Mbwámê ngê vyílo yi pyodo, ngmênê Chóó Lémi Tp:oo vyílo yi pyodo. Yi kópu u l:êê díy:o kópuni ndéndê nmyi ny:ee tumo, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onu:w:o dé, kminté maa ndéndê wanmyi kn:aadi ngmê. ²Dêêpí kópuni dyuu enjel kní y:oo Mósisi ka a núw:o tumo, doo u ntââ nmî kn:ââ kní y:oo daapí kée tumo. N:ii ngê yi dêêpí kópu dyuu dêdpímo chââchââ, pi kní y:oo yi pini dnyimo kpadakpada.^j ³Enjel yoo yi pi dmi tédê, nmî Mbwámê u pi ndîi. Nmî Mbwámê daanmo châpu knomomê, ye angénté wanmí pyaa dmi. Nmî Lémi yoo vy:o dpímo a kwo, chóó p:uu ye dpímo a danêmbum. N:ii kní y:oo u kópu dyuu a ny:ee tumo, yi kópu dyuu ndê kópu ngê nmo y:oo pyódu tumo. ⁴Chóó Lémi u wêdêwêdê mbêmê mbwudu yilí nmî vy:o dnyimo chapí, Chóó Lémi ngê yi kópu dyuu ndê kópu ngê nmo u ngwo myedê pyódu ngê. Nmî vy:o n:ii yoo nmî Mbwámê ka a kélímí té, Chóó Lémi u Ghê Dmi mbêmê dpodo dyêêdí daa ngmídi a dódó tumo. Chóó Lémi chóó u pono a vyápê yédi, u yoo yi dpodo íedê dpodo íedê dpí kaa té.^k

Yesu nmî Mbwámê ndéndê, nmo ntee pini

⁵Chóó Lémi ngê nmî Mbwámê nmî kada pini ngê pyódu ngê, enjel yoo nmî kada pini ngê daa pyódu too. ⁶Puku yedê alanté a tóó, A Lémi, tpileni nyi l:âmo too, ndîi dé, pi tédê, lukwe díy:o yi p:uu nyinê nuw:o. Pi tédê, lukwe díy:o ye nyinê vuyuwu.^l ⁷Yoo yi pi dmi ndîi ngê nyi pyódu too, enjel yoo yi maknopwo chono nyi yé too. Yoo yi pi dmi nyi km:êê too, ⁸tpile yilí yintómu yi y:enê pyu ngê nyi pyódu too. Kópuni puku yedê a tóó, yi kópu p:uu dmyinê nuw:o, Chóó Lémi ngê yoo tpile yilí yintómu yi y:enê pyu ngê pyódu too, tpile dêpêngmê kuwo ngê. Ngmênê ala ngwo yoo yi maknopwo tpile woni daa pyede, nmî dnye dmi daa yi ng:aa. ⁹Ngmênê Yesu p:uu dmyinê nuw:o. Daa dye ghi daadîi u pi tédê ngê doo a ya, enjel yoo yi pi dmi yi maknopwo, nmî l:êê díy:o u ngwo pwene, ngmênê ala ngwo u pi ndîi ngê maa pyódu. Doo wélíí

ⁱ 1:14 Psalm 91:11; Dpodo 12:7 ^j 2:2-3 Hipílu 12:25 ^k 2:4 Mak 16:20; 1 Kódin 12:4,11

^l 2:6-8 Psalm 8:4-6; 1 Kódin 15:24-27

mgîni vyîmî, pi yintómu yi l:êê díy:o pwene, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka nmo ch:anê dniye, Tp:oo u ngwo nmo a dy:ââ ngê.^m

¹⁰Chóó Lémi ngê tpile yilí yintómu kí l:âmo ngê, yinë a mbêpê kîgha té, chóó u l:êê díy:o a pyede. Yi kópu u l:êê díy:o u ntââ mbêmê kmungo, Yesu mgîni vyîmî têdê dy:ââ ngê. Yi mgîni vyîmî têdê Chóó Lémi ngê Yesu u ntââ mbêmê a yó, tp:oo módó tp:oo mââ yoo yi Mbwámê ngê u ngwo pyódu ngê.ⁿ ¹¹Yélini yi k:ii Yesu ngê nmî dyââpe pwaa too, Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ ngê u ngwo pyódu nmoo. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu u k:ii nmî Mî mu ngmîdi, ngmênê u kwo nmo u tîdê mbwó yoo, doo u mywenemywene u kópu.^o ¹²Yesu u kópu puku yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ka kwo,

A tîdê mbwó kní ye m:uu anîn:aa danê,
yi vy:o anîn:aa chaa kîgha ngi.^p

¹³Myenté apê,

Yoo yi nuw:o dmi Chóó Lémi p:uu ntee a kwo,
A nuw:o yinté p:uu mye kwo.

Myenté apê,

Ala nê, tp:ee dmââdî n:ii yoo Chóó Lémi ngê a ka a kê too, yi vy:o anî kwo. Ntee dé my:aa yinté.^q

¹⁴Nmo Chóó Lémi tp:oo módó tp:oo mââ yoo, mbyuu too ntee nmî p:uu a kaa knopwo, Yesu p:uu yinté mye kaa knopwo, nmo ntee pini ngê mye pyodo. Pi ntee dpî pw:onu, yinté mye pwene, ngmênê mêtê pii wo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Pwopwo u kada pini Setan ní dyênê.^r

¹⁵Dyámê mbêmê tpémi kudu ngmê u yoo, pwopwo ka a nkîngê té. Dini ghi n:ii ngê Yesu mêtê pii wo, u ngwo mê pywâlî nmoo, pwopwo ka mêtêdpîno nkîngê té. ¹⁶Yesu daa enjel yoo yi Mbwámê ngê pyodo, ngmênê nmo Epilaham u yoo nmî Mbwámê ngê pyodo. ¹⁷Nyââ, nmo u tîdê mbwó yoo, ntee nmo pyede, yinté d:ud:umbiy:e mye pyodo. U l:êê díy:o ntênê u kwo nmo ch:anêch:anê nyédi, nmî lama ka tóó, Kî nmî kpêê yiyé pyu ndêndê, daawa dóó nmo, myedaa dîpedîpe yédi, Chóó Lémi ka ntênê wunê kââdîkââdî nmoo. Tp:oo u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê nmî dono u kuwó dpî kée té, mêt:uuwodê ngî té.^s ¹⁸Dini ghi n:ii ngê Setan ngê wunê tókótókó nmoo, u ntââ Yesu ngê dpî ngee nmo, mu kópu u díy:o Setan ngê Yesu myedpîmo a tókótókó, Yesu myedoo mgîni vyîmî.

Mósisi u pwo, Yesu a tóó

3 ¹A tîdê mbwó yoo, yélini Chóó Lémi ngê a ngmîdi nmyoo, nmyi dyââpe myedê pwaa too, nmî Mbwámê Yesu p:uu dmyinê nuw:o. Chóó Lémi ngê nmo a dy:ââ ngê, u dyépi ngê pyódu ngê, kpêê yiyé pyu

^m 2:9 Pilipay 2:8-9 ⁿ 2:10 Hipílu 5:8-9 ^o 2:11 Mak 3:35 ^p 2:12 Psalm 22:22

^q 2:13 Is 8:17-18 ^r 2:14 1 Njon 3:8 ^s 2:17-18 Hipílu 4:15; Luukí 4:1-13

ndêndê ngê mye pyódu ngê, u ngwo u kwo nmo kêlímî té.^t ²Mósisî ngê Chóó Lémi u dnye ntee dpîmo a nyêmî, Chóó Lémi u yoo vy:o ntee dpîmo a dpodo, Yesu mye yinté, Chóó Lémi u dnye ntênê dpîmo nyêmî, dpodoni u kwo y:ee too, mye dóó too.^u ³Pî ngê u ngomo kamî ntee dpî wó, Chóó Lémi ngê u yoo yinté myedê ngmîdi ngê, yi vy:o a kwo. N:ii ngê ngomo mb:aa dpî wó, pi knî y:oo daa ngomo ye chaa kîgha ngópu, pini n:ii ngê dpî wó, yi pini ye chaa kîgha ngópu. Mye yinté. Yesu ngê Mósisî mêtê kuwo ngê, vyîlo mêtî chaa kîgha koo. ⁴Ngomo kamî, chóó daawa pyidu, pi ngê yinê dpî wó. Chóó Lémi ngê tpile yilî yintómu l:âmo ngê, chóó u ngomo mye wó. ⁵Mósisî Chóó Lémi u dpodo pyu ngê dpîmo a ya, u ngomo mb:aamb:aa ngê dpîmo y:enê, yoo yi ng:aa dmi dpîmo a t:emî, kópuni ghêlî k:ii dèdnyimo pyodopyodo, yi p:uu ye dpîmo a danêmbum, ⁶ngmênê Yesu Kédîsu ngomo chóó tp:oo, Chóó Lémi u ngomo ndêndê ngê yinê a y:enê. Chóó Lémi u ngomo, u yoo. Nmo yi yéli vyîlo yinmo kwo. Kópu mb:aa n:ii nmo t:âât:ââ, k:omo tpile ngê nmo daawa pyaa knomomê, dono vyîmî têtê Yesu daanmo wópu knomomê, ye Chóó Lémi ngê kuwa daawa kaa nmo, u yoo vy:o anmî kwo.^v

Chóó Lémi u yoo yi ghê vyîmî têtê

⁷A tîdê mbwó yoo, Chóó Lémi ngê kuwa kîngê kaa nmyo, chóó u Ghê Dmi ngê kópuni a vyyu, yi kópu p:uu mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:o. Yi kópu puku yedê alanté a tóó,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyêmî ngmê,^w

⁸nmyi ngópu dmi dpî kpêmî yó, nangmê nkoko.

Nmyi kn:ââ yoo yi nt:anê nangmê yââ.

Yi ngópu dmi a nkoko tumo, yi chóó yi nuw:o u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi u pono dèdnyimo a vyápê.

Dini ghi n:ii ngê Yichip a kuwo ngópu,

Kenan ghêlî dîmî taa dniye, w:amî mbêmê dnya a paa, Chóó Lémi dnya a tókótókó.^x

⁹Dépîdi u dye ghi ngê Chóó Lémi ngê Nju tpémi ye yepê,

Yi kêlî ghê nmyi kn:ââ knî y:oo dnya a tókótókó nê, m:ââ podoy:a yi k:oo kópu ndîî yilî ye noo a d:uud:uu.

¹⁰Yi kópu u l:êê dîy:o ye nê nod:e wo,

nê, Yi nuw:o dmi a p:uu daa kwo,

a maa daa kîgha ngmê.

¹¹Ye nê nod:e wo, a chóóchóó a nga nî kpaawo,

nê, Ghi n:ii ye nê kêma ngê, kwéli pídnynin:aa ghê vyîmî, ndêndê ngê y:i mêtêamî taa dmi.^y

^t 3:1 Hipîlu 4:14 ^u 3:2,5 Num 12:7 ^v 3:6 Hipîlu 3:14; 10:23 ^w 3:7 Psalm 95:7-11

^x 3:8 Ex 17:7; Num 20:2-5 ^y 3:11 Num 14:21-23

¹²A tîdê mbwó yoo, kyedekyede dmyinê paa. Nmyi gha vy:o dono kîngmê ya, nmyi kêlîmî têdê ngê kîngmê pyódu. Yâpwoni ghê a t:a, nmyi vy:o pini ngmê ngê kêdangê kuwo. ¹³Chóó Lémi u dnye awêde nmo nyêmi. Pini n:ii u nuw:o dono ngê wa dóó, ngópu dê wa nkoko dê, chóó u pono wa vyápê mb:anê, mââ m:ii yi pini ngê Chóó Lémi u dnye mêdaamowa ny:oo, Chóó Lémi u maa wa kn:aadi. A tîdê mbwó yoo, nmyi vy:o pini ngmê ngê yi kópu kîngmê d:uu. Yi kópu u l:êê díy:o numo kuwó mêdmyinê mbumu. ¹⁴Dini ghi n:ii ngê Yesu Kédisu ka nmî kêlîmî mbê dniye, nmî nuw:o dmi yi ngwo p:uu a ghê wo. Nmî nuw:o dmi p:uu daanmo y:ee knomomê, u dí pwopwo, ye u k:ii kââdí ngmê u yoo ngê anmî ya.^z ¹⁵Kópuni puku yedê a tóó, a pweepwee pee yedê mwiyé d:a d:êê, myombó mê ny:ee yó,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyêmi ngmê,
nmyi ngópu dmi dpî kpêmî yó, nangmê nkoko.

Nmyi kn:ââ yoo yi nt:anê nangmê yââ.

Yi ngópu dmi a nkoko tumo, yi chóó yi nuw:o u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi u pono dèdnyimo a vyápê.^a

¹⁶A tîdê mbwó yoo, nmyinê nmye ló yéli y:oo Chóó Lémi u dnye yidnya a nyêmi, ngmênê yi chóó yi nuw:o u pono yidnya a vyápê, Chóó Lémi u pono dèdnya a vyápê? Mósisi ngê yélini yintómu Yichip u mênê a pw:ii too, apii?^b ¹⁷Nmyinê nmye ló yéli ye Chóó Lémi doo a nod:enod:e, m:ââ podoy:a yi k:oo? W:amî mbêmê yélini y:oo kn:aadi te kópu yilî dnya a d:uud:uu, yi yéli ye doo a nod:enod:e, y:i myedê pw:oo dniye. ¹⁸Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo, apê,

Ghi n:ii ye nê kema ngê, kwéli pídnynin:aa ghê vyîmî, ndêndê ngê y:i mêdaamî taa dmi,

a tîdê mbwó yoo, nmyinê nmye ló yéli yi p:uu doo a danê? Yélini yi chóó yi nuw:o u pono dnyimo a vyápê, Chóó Lémi ka dèdnya a ng:aa, yi yéli yi p:uu doo a danê, apii? ¹⁹Ala kópu nga a m:uu yó, Yi ghê vyîmî tédê kwéli dnya a lèpî, y:i dími taa dniye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ka dèdnya a kêlîmî.

4 ¹Chóó Lémi ngê ghê vyîmî tédê u maa komo wunê a kpêmî ngê, apê, Yi k:ii pênmin:aa ghê vyîmî. A tîdê mbwó yoo, dmyinê nkîngê, nmyi vy:o pini ngmê ngê yi máádi kîngê kn:aadi, ghê vyîmî tédê koko ngê kîngê dípî. ²Ghê vyîmî u kópu ntee a ny:ee ngópu, yinté my:oo nyongo. Maa ntee a kn:aadi ngópu, yinté myekud:uungê kn:aadi. K:omo tpile yi kópu mb:aa a ny:ee ngópu, ngmênê yi máádi yi chóó a kn:aadi ngópu, mu kópu u díy:o u kwo dèdnya a kêlîmî. ³Yélini yi k:ii nmo kêlîmî té, yi ghê vyîmî tédê díyo anm:uu taa dmi, ngmênê yi yéli yi p:uu Chóó Lémi ngê apê,

^z 3:14 Hipîlu 3:6 ^a 3:15 Psalm 95:7-8; Hipîlu 3:7-8 ^b 3:16-18 Num 14:1-35

ye nê nod:e wo, a chóochóó a nga nî kpaawo, nê,
 Ghi n:ii ye nê kêma ngê, kwéli pîdnyin:aa ghê vyîmî,
 ndêndê ngê y:i mēdaamî taa dmi.

Dini ghi n:ii ngê yi kópu a vyu, chóó doo a ghê vyîmî, mu kópu u díy:o dyámê pê l:âmo ngê, tpile yilî yintómu mye l:âmo ngê, u kuwó dini ghi ngê tpile mēdaamo l:âmo ngê, ghê vyîmî kn:âa u ngwo a chópu, awêde moka ghê vyîmî.^c 4Wo piini u kópu puku yedê yinté myeka tóó, apê,

Chóó Lémi ngê u dpodo yilî yintómu chedê ngê, wo wéni knî yi k:oo, piini ngê doo ghê vyîmî.^d

5Yi yéli ghê vyîmî tēdê dîmî taa dniye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê apê, Ghi n:ii ye nê kêma ngê, kwéli pîdnyin:aa ghê vyîmî, ndêndê ngê y:i mēdaamî taa dmi.

6Yélini y:oo ghê vyîmî u kópu mb:aa mwiyé a ny:ee ngópu, yi ghê vyîmî tēdê dîmî taa dniye, mu kópu u díy:o Chóó Lémi u pono dēdnyimo a vyápê, ngmēnê yoo m:uu a kwo, yi yéli vyîlo dé yi ghê vyîmî tēdê ayimî taa dmi. 7M:âa yilî mí loo, yoo kamî yi l:êê díy:o wo m:uu a ngmidi ngê, nmopê, Awêde nmyi wo. Dépidi ngê yi kópu wunê mwiyé a d:êê ngê, nmî l:êê díy:o. A pweepwee pee yedê yi kópu mu ngmidi u nkwo d:a d:êê,

Chóó Lémi u dnye awêde nmye nyēmî ngmê,
 nmyi ngópu dmi dpî kpēmî yó, nangmê nkoko.^e

8Pini n:ii ngê Mósisi u d:aa a kââdî ngê, Njósuwa, yi pini ngê yoo ghê vyîmî tēdê njini wo úuwo, ye Chóó Lémi ngê wo daamupêdê ngmidi ngê. 9-10Yi wéni kamî nmî dye ghi ngê kēdê d:ii, Chóó Lémi u yoo kamî ngê dpî pyaa dmi, ghê vyîmî tēdê ndêndê nmo lēpî té. Dini ghi n:ii ngê anm:uu taa dmi, Chóó Lémi ngê ghê vyîmî kn:âa ntee a chópu, yinté anmîn:aa ghê vyîmî, dpodo ndî mēdaamonm:uu dóó^f

11A tîdê mbwó yoo, d:uud:uu koo, Chóó Lémi u ghê vyîmî tēdê u maa dpodombiy:e kígha koo. Nmî vy:o pini ngmê yi yéli yi nt:anê kíngmê yââ, maa kíngê kn:aadi, dono u maa p:uu kíngê ghê, 12mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê u kópu dyuu daa módó a vyu. Chóó Lémi ngê kópuni dpî vyi, ndêndê ngê dpî d:uu. Myenté Chóó Lémi u kópu neepî ntee tpile. Neepî ngê mbwēmê ntee anyi chápwo, kpadama dēma mbumu w:uu dē ntee am:ii chámê dē, Chóó Lémi ngê u kópu dyuu mbēmê pi u gha yinté myoo kpēmî. Kópuni tumu nmo nuw:onuw:o té, nmî gha vy:o, yi kópu yilî Chóó Lémi ngê chóó u kópu mbēmê dpî chámê té.^g 13Doo u ntââ kópu u kwo daangmanmî ngmo. Kópu yilî yintómu u ngîma a pyodopyodo. Yi kópu dyuu díyo u kakēmê u kwo wanm:uu chámê té.^h

Yesu yi kpêê yiyé pyu ndêndê

14A tîdê mbwó yoo, ala kópu a pweepwee pee yedê mwiyé kídî d:êê, Yesu nmî kpêê yiyé pyu ndêndê. Yi pini Chóó Lémi Tp:oo. Daa dyámê

^c 4:3 Psalm 95:11 ^d 4:4 Gen 2:2 ^e 4:7 Psalm 95:7-8 ^f 4:9-10 Gen 2:2

^g 4:12 1 Pita 1:23; Epeso 6:17; Tpyuu 1:16 ^h 4:13 Lóma 14:12

mbêmê Chóó Lémi u ngomo k:oo kpêê yiyé pyu ngmê, ngmênê ndêndê ngê Chóó Lémi ka kee wo. Nmî nuw:o dmi p:uu choo kwo, nangê kéé.ⁱ
¹⁵Limilimî ngê daawa kéé nmo. Ngmanmî kn:aadi knomomê, yi kn:aadi te kópu kn:ââ u lama, mu kópu u díy:o Setan ngê ntee wunê tókótókó nmo, yinté myedoo a tókótókó, ngmênê Yesu ngê daangmê kn:aadi ngê.^j ¹⁶Yi kópu u l:êê díy:o namê nkíngê, Chóó Lémi ka ngêpê kmêle, nmî tókótókó têdê yinê wa ngee nmo, nmî dono u kuwó wa kéé té, mêdaawa a ngî té.^k

5 ¹Kpêê yiyé pyu knî y:oo yi vy:oo pini ngma a ngmidingmidi ngópu, yi kada pini ngê a pyépi ngópu, yoo yi l:êê díy:o Chóó Lémi p:uu a dpodo yédi. Yoo yi dono yi l:êê díy:o Chóó Lémi ka wumê kpêê yiyé yédi. ²N:ii u lama Chóó Lémi u kópu dyuu dnyinté a kwo, dono kópu ngmêdipi d:uu knomomê, kpêê yiyé pyu u kwo dnyinté dpî nod:e, mu kópu u díy:o yi kpêê yiyé pyu ngê dye ghi ngmê ngê my:oo dpî kn:aadi.^l ³Daa yoo yi mo yi dono knî yi l:êê díy:o a kpêê yiyé yédi, ngmênê chóó u dono knî yi l:êê díy:o mye kpêê yiyé yédi.^m

⁴Pi ngê chóó u pi daa kmímî ngê, d:uudpî vyi, Kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê n:aa pyodopyodo, ngmênê Chóó Lémi ngê Alon ntee a ngmidi ngê, kpêê yiyé pyu ngê a pyódu ngê, mye yinté, kpêê yiyé pyu n:ii Chóó Lémi ngê dpo ngmidi, yi pini kada pini ngê dpî pyódu.ⁿ ⁵Yesu Kédisu mye yinté. Chóó u pi daa kmungo, chóó daa vyu, Nê kpêê yiyé pyu ndêndê, ngmênê Chóó Lémi ngê kwo,

Nyi a tp:ee, awêde mî ngê dí pyódu.^o

⁶Myenté kwo,

Nyi kpêê yiyé pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu,

Mélkisadek ntee pini ngê anyi ya.^p

⁷Dini ghi n:ii ngê Yesu dyámê mbêmê doo a paa, Chóó Lémi ka ngêpê têdê doo kââkââ, myedoo mbê, mu kópu u díy:o u yi u ngwo dêpwo kwo, Ghêli k:ii nî pw:onu. Chóó Lémi ngê u ngêpê a nyongo, mu kópu u díy:o u yi u ngwo doo kwo, Chóó Lémi u nuu u kópu dé ntênê mwiyé nî d:uu té.^q ⁸K:omo tpile Chóó Lémi Tp:oo, ngmênê Chóó Lémi daa kede wo, Tp:oo mgîni vyîmî têdê dy:ââ ngê. Yesu myedaa kede wo, u mî u kópu u wépi daa puwâ, mgîni vyîmî têdê loo, ⁹pi yilî yi Mbwámê ngê u ngwo pyodo. N:ii ngê u dnye adî nyêmî, u Mbwámê ngê adî ya, chedê ngê daawa pyódu. ¹⁰Chóó Lémi ngê kpêê yiyé pyu ngê mye pyódu ngê, kwo, Mélkisadek ntee pini ngê anyi ya.

Pi ngê maa ndêndê kíngê kn:aadi

¹¹A tîdê mbwó yoo, u ya a nga a kwo, Yi kópu p:uu kópu yilî nmye nî vyi, ngmênê u kakêmê chámêchámê nmye dpodo ndîi, mu kópu u díy:o

ⁱ 4:14 Hipílu 10:23 ^j 4:15 Hipílu 2:17 ^k 4:16 Hipílu 10:19 ^l 5:2 Hipílu 4:15

^m 5:3 Lev 16:6,24 ⁿ 5:4 Ex 28:1 ^o 5:5 Hipílu 1:5; Psalm 2:7 ^p 5:6 Psalm 110:4;

Hipílu 7:1,16-17 ^q 5:7 Mát 26:39-46

nmyi mbodo dmi dîngîdîngî dé. ¹²Yesu u yoo vy:o ló dini munmyinê ghê dniye, lukwe dîy:o ndiye kîgha pyu ngê dmyongê pyaa dniye. Chóó Lémi u kópu n:iî nmyi ndê tumo, lukwe dîy:o dnyinté nmyi ndê tumo, woni dmyongê ndê tumo. Lukwe dîy:o nmye ngmo ndanî nyédi, nté wêdêwêdê dp:ee pîpî ngmê. Nmyi nuw:o pwiiipwii dé. ¹³N:iî a ngmo ndanî yédi, yi pini tpómu ntee tpile, kópu mb:aa u dí u lama daa tóó. ¹⁴Nté wêdêwêdê pyâawe mâawe knî y:oo vyîlo ye pîpî ngópu, yi nuw:o dmi népwi ngmê dé dono mb:aamb:aa ntênê dpî mya d:oo.

6 ¹Yesu u yoo vy:o ló dini nmyinê ghê dniye, yi kópu u l:êê dîy:o kópuni yi ngwo nmye ndê tumo, yi p:uu danê ngê kêê nmye daamunê t:oo. U ya a nga a kwo, Kn:aani kópu knî nmyi nuwo munîné kîgha. Kópuni nmyi lama a pyede, yi kópu ngomo k:ââ ntee tpile dé. U ya a nga daa kwo, K:ââ ghi kamî munî kââ, ngmênê ngomo nt:u p:uu n:aa dpodo. Nmye mēdaamonê vyi, Nmyi dono kópu a kuwo tóó, Chóó Lémi ka dmyinê kēlîmî, nmyi nuw:o dmi p:uu kaa yó. Yi kópu ló dini nmyinê d:uu ngópu. ²Pi ngê pi ntee a mbápitîsîm kîgha ngê, kóó dē mbēmē dpî yé dē, Chóó Lémi u ghê Dmi u mēnē u ngwo dpî kee, yi kópu p:uu kópu nmye daamunê vyi, nmyi lama wunê ka a yaa wo. Myenté, nmyi lama ka tóó, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê pi yintómu wa a pyidu té, yoo dono wa kpada té, chedê ngê daawa pyódu. Yi kópu nmyi lama daamunê kwolo. ³Chóó Lémi ngê ada a ngêêpî nmo, yi k:âamu ghi knî yi mbēmē ngomo nt:u mb:aamb:aa ngê anmî wó.

⁴Chóó Lémi u maa ndêndê dpodombiy:e dmyinê kîgha, nangmê diyé, mu kópu u dîy:o n:iî yoo yi máádi p:uu wa diyé dmi, kópu dono amēdnyî d:uud:uu dé, doo u ntââ daanmo diyédiyé kalê té, myenté doo u ntââ yi dono vy:o mēdaanmo y:ee té. Wunê Chóó Lémi u maa p:uu dnya a paa, u wo myednya a paa. Chóó Lémi ngê ghê kamî ye y:ângo, u Ghê Dmi yi mēnē kee wo. ⁵Chóó Lémi u kópu dyuu mb:aamb:aa ngê ye mwiyé pyaa dniye, yoo kamî yi wêdêwêdê myednyimo mumu. ⁶Yesu Kédisu lukwe dîy:o kpîpî ngópu. Yélini y:oo kîdosi nédê mwiyé a t:ee ngópu, mye yinté yéli, na a ka kîdosi nédê yinté myombó mye t:emî ngmê. Pi knî yi ngîma u pi a dyede ngmê, a mywenemywene kîgha ngópu. Yi kópu u l:êê dîy:o doo u ntââ mēdaanmo diyédiyé kalê té, Yesu u maa p:uu mēdaanmî kaa té.^r

⁷Yi yéli tēpê ghi dono ntee yéli. Yâpwo tēdê n:iî tpii wunê ghayghay yédi, nté nt:u mb:aamb:aa ngê dpî kaalî, yi tēpê mb:aamb:aa. Yoo mb:aa mye yinté dé, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê a ngêêpî too. ⁸Tpyé ngê yâpwo tēdê n:iî dpî ma, y:i nté nt:u d:uudpî kaalî. N:iî knî y:oo Yesu dpî kpîpî ngmê, yinté dé, Chóó Lémi ngê ndiya wa kée té.

⁹A tîdê mbwó yoo, k:omo tpile alanté nmye nîné danēmbum, ngmênê dp:ee yinté yéli. A lama ka tóó, ndiya daanmy:uu ghêpê dmi, ¹⁰mu kópu

^r 6:6 Hipîlu 10:26-29

u díy:o kópuni Chóó Lémi u l:êê díy:o nmyee d:uud:uu dé, yi kópu u nuwo daawa a kuwo dmi. Chóó Lémi u nuu ghi nmyi nódo ndêndê ngê a tóó. Yi kópu u l:êê díy:o Yesu u yoo vy:o yéli nmyee a ngêêpî dé, awêde mwo anmyi ngêêpî t:oo.^s ¹¹Mb:aamb:aa ngê u ya a nga a kwo, Yesu u dpodo p:uu mgeemgee ngê kêê kêdmyinêngê t:ee ngmê, mu kópu u díy:o kópuni u yi nmye a kwo, Pêdê pyw:ee yó. ¹²Nyââ, mgeemgee ngê kêê nangê t:oo, ngmêne yoo mb:aa yi nt:anê dpî yaa dmyeno, yélini yi kêlímî chedê ngê d:uudpî pyódu. Kópuni Chóó Lémi ngê yi pi dmi ye mwiyé a vyi too, yi yéli y:oo yi kêlímî mbêmê yi kópu wunê pyw:êmî t:oo.

Chóó Lémi u kópu ndêndê

¹³⁻¹⁴Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi ngê Epílaham ka kópu ndêndê ngma a vyu, kwo, Dîni k:omodanê. Kwo, Mb:aamb:aa ngê ana a ngêêpî ngi, díyo nyoo yilî ngê wa pyódu. Dini ghi n:i ngê yi kópu u kwo a vyu, u kwo mye kpaawo. Chóóchóó u ngwo a kpaawo, mu kópu u díy:o u pwo pini daa tóó, n:uu ngê mêpî kpaawo.^t ¹⁵Epílaham yi kópu ka kêlímî mbê wo, u kêlímî chedê ngê daa pyodo, yi kópu myedoo t:âat:âa, u dí yi kópu mîne pyw:ângo. ¹⁶Pi chóó u pi ngê d:uudpî kp:aa, ngmêne nmî pwo pini u pi ngê dpî kp:aa, dnyengi dnyeng:aa machedê ngê u ngwo dpî pyódu. ¹⁷Yi kópu ndêndê nmî l:êê díy:o Chóó Lémi ngê Epílaham ka a vyu. U yi u ngwo doo kwo, nmî lama ndêndê ngê yaa we, Chóó Lémi ngê u nuw:o daawa ngmêe, kópuni a vyu, ntênê wa d:uu. Yi kópu u l:êê díy:o u kópu ndêndê Epílaham ka a vyu, chóóchóó u ngwo myedê kpaawo. ¹⁸Chóó Lémi ngê yi kópu dê Epílaham ka ntênê a vyi doo, doo u ntââ daawa a ngmêe dê, myedaadi k:omodanê. Vyílo yi yâpwo p:uu nmî nuw:o dmi nmî kaa too, daawa dóo nmo. Yi kópu dê yi mbêmê nmî lama ndêndê ngê a tóó, Kópuni nmo mwiyé a vyu, ntênê wa d:uu, kóó k:oo wa kaa nmo, mēdaawa kéé nmo.^u ¹⁹Anka nt:u ngê nkéli u ché ntee wunê tpee ngê, kópuni ka nmî kêlímî mbê dniye, yi kópu mye yinté, nmî anka, Chóó Lémi p:uu u pye wunê tóó. Yi kópu ngê nmî ché dmi kiyedê tpee, doo u ntââ daanmî ntéé dmi, Setan ngê nmî anka daawa a pêédî, myedaawa t:âmo nmo. Chóó Lémi kwéli wunê tóó, yâpwo ghi ndêndê ghê, yi anka y:i wunê tóó.^v ²⁰Yesu nmî kada y:i ghê wo, nmî l:êê díy:o kpêê yiyé pyu ndêndê ngê mî pyodo. Mélkisadek ntee pini ngê mî pyodo, chedê ngê daawa pyódu.

Mélkisadek u danêmbum

7 ¹Mélkisadek Salem tpémi yi king ngê doo ya, kpêê yiyé pyu ngê myedoo ya. Yâpwo ni u pi mudu y:i a tóó, vyílo yi yâpwo ka dpîmo

^s 6:10 Hipílu 10:32-34; 1 Kódin 15:58 ^t 6:13-14 Gen 22:16-17 ^u 6:18 Num 23:19

^v 6:19 Lev 16:2-3; Hipílu 9:3

kpêê yiyé. Dini ghi n:iî ngê Epîlaham u yoo knî yi k:iî king páádi knî yi p:uu dnyen:aa l:êê, yi king yoo, yi yoo knî yi k:iî, woni vya tumo. Dini ghi n:iî ngê p:o dnye diyédiyé, Mélkisadek ngê Epîlaham maa p:uu a pyódu ngê, Chóó Lémi u pi mbêmê wêdêwêdê kalê ngê.^w ²Kn:aa lede knî y:oo tpileni mwiyé a t:âmo tumo, Epîlaham ngê l:êê têtê yi kêlê mîmênê pwaa too. Yi tpile dyuu dyuudyuu a pyódu ngê, dyuu y:a ngê pyódu too, yononi dyuu Mélkisadek ka y:ângo. Mélkisadek u pi u nt:u alanté, King n:iî p:uu dyââpe daa t:a. Mye Salem tpémi yi king, u nt:u alanté, N:iî ngê l:êê dpî chedê, yoo dpo kââdí. ³Mélkisadek u pye mî yi pi dê daa d:êê dumo, u kn:ââ yoo yi pi dmi myedaa d:êê tumo, wéni n:iî ngê a ta, wéni n:iî ngê a pwene, yi pi dê myedaa d:êê dumo. Na a ka Chóó Lémi Tp:oo ntee pini, kpêê yiyé pyu ngê a tóó, chedê ngê daawa pyódu.^x

⁴Ala kópu nmyi lama choo a ya, Mélkisadek u pi ndîî, nmî kn:ââ Epîlaham u pi têtê. K:omo tpile Chóó Lémi ngê Epîlaham a ngmîdi ngê, ngmênê Epîlaham ngê tpile dyuu yononi Mélkisadek ka y:ângo. ⁵Lipi u yoo vy:o yélini kpêê yiyé pyu ngê a pyede, yi yéli ye Yisíléli tpémi y:oo yi tpile dyuu yononi ye a yémî tumo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi u dêêpî kópu dyuu yedê yi kópu a tóó. K:omo tpile kpêê yiyé pyu yoo, Yisíléli tpémi woni knî yi k:iî, yi kn:ââ mu ngmîdi, Epîlaham, ngmênê kpêê yiyé pyu knî ye tpile dyuu yononi ye a yémî tumo.^y ⁶K:omo tpile Mélkisadek daa Lipi u tii ínedê pini ngmê, ngmênê Epîlaham ngê tpile dyuu yononi u kwo y:ângo. K:omo tpile Chóó Lémi ngê Epîlaham mwiyé a ngmîdi ngê, u l:êê dîy:o u pi ndîî, ngmênê Mélkisadek ngê mê wêdêwêdê kwólu. ⁷Nmî lama ka tóó, n:iî ngê pi a wêdêwêdê kîgha too, yi pini u pi mudu y:i a tóó. Yi kópu u l:êê dîy:o Epîlaham u pwo Mélkisadek u pi mîmî tóó. ⁸Myenté kpêê yiyé pyu yoo yi pwo, Mélkisadek u pi myimî tóó. Kpêê yiyé pyu yoo a vy:enevy:ene nyédi, mye pwopwo nyédi, ngmênê Mélkisadek na a ka daa pwene, a tóó, mu kópu u dîy:o u pwopwo u pi daa tóó, puku yedê. Epîlaham ngê u tpile dyuu yononi Mélkisadek ka ntee y:ângo, Yisíléli tpémi y:oo yi tpile dyuu yononi kpêê yiyé pyu knî ye yinté mye yémî tumo. ⁹Myenté kpêê yiyé pyu yoo yi kn:ââ Lipi ngê yi kópu mye d:uu ngê. ¹⁰Na a ka u tpile dyuu yononi Mélkisadek ka mye y:ângo, mu kópu u dîy:o dini ghi n:iî ngê Epîlaham ngê u tpile dyuu Mélkisadek ka y:ângo, yi ngwo u maka Lipi dêpwo ya, Epîlaham ngê u maka u l:êê dîy:o d:uu ngê.

Yesu ngê kpêê yiyé pyu yoo yi d:aa dmi u ngwo a kââdí ngê

¹¹Dini ghi n:iî ngê Chóó Lémi ngê Lipi u tii ínedê pini ngmê, Alon, a ngmîdi ngê, kpêê yiyé pyu ngê a pyódu ngê, yi ngwo Yisíléli tpémi ye dêêpî kópu dyuu mye y:ângo. Alon u tii ínedê yéli vyílo dé ye kpêê yiyé té, awêde u dí. Kpêê yiyé pyu knî y:oo yoo yi dono yilí wo chedêchedê tumo, ye Chóó

^w 7:1 Gen 14:17-20 ^x 7:3 Hipîlu 7:15-17 ^y 7:5 Num 18:21

Lémi ngê kpêê yiyé pyu kamî daamupêdê ngmidi ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê Yesu kpêê yiyé pyu ndêndê ngê pyódu ngê, Alon u tii íedê yéli yi d:aa dmi a kââdí ngê, Méلكisadek ntee pini ngê a tóó. ¹²⁻¹⁴Nmî lama ka tóó, nmî Lémi Yesu Njuda u tii íedê pini ngmê, ngmênê Mósisi ngê puku yedê ala kópu a d:êê ngê, apê, Lipi u tii íedê yéli kpêê yiyé pyu ngê vyílo dé yidny:oo pyodopyodo, daa Njuda u tii íedê yéli yi pi dmi yi d:êê ngê. Yi kópu u l:êê dîy:o ala kópu nmo w:ee ngê, Chóó Lémi ngê yi dêêpî kópu dyuu dê ngmêê, Yesu ngê kpêê yiyé pyu yoo yi d:aa dmi da kââdí.

¹⁵Yi kópu ndêndê ngê kíd:o w:ee. Nmî Lémi Yesu Méلكisadek ntee pini ngê a tóó, kpêê yiyé pyu ndêndê ngê dê pyódu. ¹⁶Daa yoo yi dêêpî kópu dyuu mbêmê kpêê yiyé pyu ngê pyodo, ngmênê chóó u ghê mbêmê, ghéni n:ii chedê ngê daawa pyódu. ¹⁷Yi kópu puku yedê alanté a tóó, Chóó Lémi ngê kwo,

Nyi kpêê yiyé pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu,
Méلكisadek ntee pini ngê anyi ya.^z

¹⁸Kpêê yiyé u dêêpî kópu dyuu Chóó Lémi ngê chedê ngê pyódu ngê, mu kópu u dîy:o kpêê yiyé tédê yoo yi dono dnyinté dnyimo chedêchedê. ¹⁹Mósisi u dêêpî kópu dyuu ngê yoo kamî ngê daa pyódu too, ngmênê kópu kamî mbêmê nmî lama ka tóó, dîyo Chóó Lémi ka wanmî lee dmi.

²⁰⁻²¹Yesu ngê kpêê yiyé pyu yoo yi d:aa dmi a kââdí ngê, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo, Yesu kpêê yiyé pyu ndêndê ngê u ngwo a pyódu ngê. Dini ghi n:ii ngê Lipi u tii íedê yéli kpêê yiyé pyu ngê a pyódu too, chóóchóó u ngwo dépê kpaawo. Ngmênê Tp:oo ka a kpaawo, ala kópu puku yedê a tóó,

Nmî Lémi chóóchóó u ngwo da kp:aa,
u nuw:o daawa ngmêê, kwo,

Nyi kpêê yiyé pyu ngmê, chedê ngê daanyi pyódu.^a

²²Yi kópu u l:êê dîy:o Yesu ngê Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê a kââdí nmoo. Nmî lama ka tóó, Ntênê daawa dóó nmo.^b

²³Kpêê yiyé pyu yilí a tóó. Ntee a pyede, Yesu daa yinté. Dye ghi yintómu yinté daamu ya nyédi, a vy:enevy:ene nyédi, a pwopwo nyédi.

²⁴Ngmênê Yesu chedê ngê daawa pyódu. Dye ghi yintómu kpêê yiyé pyu ndêndê ngê adí ya, pi ngê u d:aa daawa a kââdí. ²⁵Yi kópu u l:êê dîy:o daa dêê wo, ndêndê ngê nmî Mbwámê ngê pyodo. N:ii kní y:oo Yesu p:uu yi nuw:o dmi dpî kaa t:oo, yi yéli dpî ngee té, Chóó Lémi u yoo vy:o dpî kaa té, mu kópu u dîy:o dye ghi yintómu Chóó Lémi ka a tpaapê ngê, kópu, Yi yikí dmi a pwo ghay wo, nangê kpada té.^c

²⁶Yesu nmî kpêê yiyé pyu ndêndê, u máló a tóó. Dyâape p:uu daa t:a, u dono myedaa tóó. Yoo dono yi nt:anê daa yaa wo, u Mí ka mê kee

^z 7:17 Psalm 110:4 ^a 7:20-21 Psalm 110:4 ^b 7:22 Hipílu 8:6; 12:24 ^c 7:25 Lóma 8:34; 1 Njon 2:1

wo, u che p:ââ pee ngê mîmî pyodo.^d 27Kpêê yiyé pyu yoo ntee dé, Yesu daa yinté pini. Yi yélini wonêwodiýédiyé yi chóó yi dono knî yi l:êê díy:o mwiyé a kpêê yiyé nyédi, yoo yi dono knî yi l:êê díy:o kuwó a kpêê yiyé nyédi. Yesu ngê yinté kópu daa d:uud:uu ngê, ngmênê kpêê ng:êêntómu yó, chóóchóó kpêê ngê u ngwo pyódu ngê, yi kópu mēdaawa d:uu.^e

28Mósisu u dêêpî kópu mbêmê yélini kpêê yiyé pyu ngê a pyépi tumo, dye ghi knî ngmê ngê dpî kn:aadi ngmê, ngmênê Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo, chóó Tp:oo kpêê yiyé pyu ndéndê ngê u ngwo a pyódu ngê, pini n:ii p:uu dyâape daa t:a, chedê ngê myedaawa pyódu. Mósisu ngê u dêêpî kópu dyuu mwiyé a d:êê ngê, Chóó Lémi chóóchóó u ngwo a kpaawo. Yi kópu ngê Mósisu u kópu u d:aa a kââdî ngê.^f

Yesu kpêê yiyé pyu ndéndê

8 1Kópu yilí n:ii dí d:êê té, yi nt:u kópu ala. Nmî l:êê díy:o Yesu kpêê yiyé pyu ndéndê ngê pyodo, Chóó Lémi ka mbóó p:uu mē kee wo, u wéni pee mî yaa wo, u che p:ââ pee ngê mîmî pyodo.^g 2Kpêê yiyé pyu yoo dyámê mbêmê Chóó Lémi u ngomo k:oo ntee a dpodo nyédi, Chóó Lémi kwéli a tóó, Yesu yinté y:i mye dpodo yédi.

3Yoo yi l:êê díy:o, dêêpî kópu mbêmê kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini knî y:oo tpile tp:oo Chóó Lémi ka a yémî tumo, kpêê ngê u kwo a yé tumo. Kpêê yiyé pyu ndéndê mye yinté, chóóchóó kpêê ngê pyódu ngê.

4Dyámê mbêmê wodoo ya, ye kpêê yiyé pyu ngê daapêdoo ya, mu kópu u díy:o kpêê yiyé pyu yoo n:ii a pyede, Mósisu u dêêpî kópu dyuu mbêmê a kpêê yiyé nyédi. 5Dpodoni Yesu ngê a dódó, mbóó p:uu, yi dpodo u kââ kpêê yiyé pyu knî y:oo ye dódó ngmê, dyámê mbêmê. Mósisu ngê Chóó Lémi u wónu ngomo daa kēmakēma doo a wuwó, mye yinté. Chóó Lémi ngê kwo, Kópu yilí yi kakēmê ntee nga dí chámê, mbu mbêmê, yinté dpî l:âmo ngi.^h

Chóó Lémi ka kââdî te kami

6Yesu ngê dpodoni a dódó, yintoo dpodo kpêê yiyé pyu knî y:oo daa dódó ngmê. Myenté, Yesu ngê Chóó Lémi ka ntee a kââdî nmoo, kpêê yiyé pyu knî y:oo yinté u kwo dépê kââdî nmoo. Yesu u l:êê díy:o gha kópu n:ii nmo t:âât:ââ té, kpêê yiyé pyu yoo yi dpodo u l:êê díy:o daa yinté kópu yinmee a t:âât:ââ dé.ⁱ 7Kââdî te mbwee mbêmê mb:aamb:aa ngê w:oo pyaa dniye, ye Chóó Lémi ngê kn:aani kópu nmo daamupêdê kpo. 8Kââdî te mbwee Chóó Lémi ka doo u ntââ ngê pyodo. Yi kópu u l:êê díy:o ala kópu puku yedê a tóó,

Nmî Lémi ngê apê,

^d 7:26 Hipílu 4:15 ^e 7:27 Hipílu 10:10 ^f 7:28 Hipílu 5:1-2,9 ^g 8:1 Hipílu 1:3; 10:12

^h 8:5 Ex 25:40; Kílosa 2:17 ⁱ 8:6 Hipílu 7:22; 9:15

Mu dini ghi ngé kââdí te kamî mbêmê Yisiléli tpémi a ka anê kââdí té,

Njuda u yoo a ka amyenê kââdí té.^j

⁹Dini ghi n:ii ngé yi kn:ââ yoo yi kada nê ghê wo,

Yichip u mênê nê pw:ii too,

yi ngwo a ka nê kââdí too,

dêêpî kópu dyuu ye ngmênî y:ângo.

Ngmênê yi dêêpî kópu dyuu dêdnyimo a châachââ dé,

u nkwo ye dênîmo a ng:aa.

¹⁰Ngmênê mu dini ghi ngé kamî ngé anî pyódu té,

myombó a ka amênê kââdí té.

Nmî Lémi ngé apê,

Yi yâpwo ngé anî ya, a yoo ngé adnyi kwo.

Dini ghi n:ii ngé yi kn:ââ yoo a ka nê kââdí too,

a dêêpî kópu dyuu chêêpî kpââ dê yi p:uu nê d:êê too,

ngmênê dini ghi n:ii ngé ala yéli a ka anê kââdí té,

a dêêpî kópu dyuu yi mbodo mênê anê yé té,

yi gha vy:o amyidnyi ya.

¹¹Pi ngé u mbwó ka mēdaadî tpaê, kwowo,

Nmî Lémi nuw:o ñedê choo ya,

mu kópu u díy:o yi yéli yintómu yi lama wanî ya.

K:omo tpile yoo yi pi dmi ndîf dé ó yi pi dmi tēdē dé,

ngmênê yi lama wanî ya.

^k ¹²Yi lama wanî ya, mu kópu u díy:o yi dono yilî a kuwó wanî kée té,

mēdaanî ngî té.

¹³Chóó Lémi ngé kamî ngé u kwo a kââdí nmoo, yi kópu ngé daa kēmakēma kââdí te mbwee u d:aa wunê kââdikââdí.

Kpêê yiyé mbwee, kpêê yiyé kamî, yi danêmbum

9 ¹Kópuni dyuu mbêmê Chóó Lémi ngé nmî kn:ââ yoo u kwo mwiyé a kââdí too, yi kópu dyuu mbêmê Chóó Lémi nmee châachââ, u kwo nmee kpêê yiyé, u kwo myenmee ngêpê. Nmî kn:ââ knî y:oo yi kpêê yiyé tēdê ló dini a l:âmo ngópu. ²⁻³Wónu ngomo ngmê wó ngópu, ghi k:oo miyó yé ngópu, woni ghi u pi yâpwo ghi, woni ghi u pi yâpwo ghi ndéndê. Yâpwo ghi u mênê lam pyudu knî yi kwo tēdê kaa ngópu, mbîdédi u kapî tēdê mye kaa ngópu. Mtyîmî nk:êênî tēdê nkól ngé ngmê l:âmo ngópu, yâpwo ghi ndéndê u kpídî pee u nkîgh:ê kaa ngópu. Yi kpídî pee mwada pee yâpwo ghi ndéndê doo ya.^l ⁴Chóó Lémi u yâpwo poki ngmê l:âmo ngópu, nkól p:uu t:ee ngópu, yâpwo ghi ndéndê k:oo

^j 8:8-12 Jer 31:31-34 ^k 8:11 1 Njon 2:27 ^l 9:2-5 Ex 25:23-40; Ex 37:1-29

kaa ngópu. Yi poki k:oo tpile páádi yé tumo, ntini n:ii nmî kn:ââ knî y:oo dnyimo a pîpî, mana, yi ntini d:ââ ngmê, Alon u kiyé myomo, n:ii nkwo do yââ vyi mwiyé a ghê wo, chêêpî kpââ dê pyolo podo, n:ii dê yi p:uu Chóó Lémi ngê u dêêpî kópu dyuu wunê a d:êê ngê. ⁵Yi poki mbêmê enjel miyó l:âmo ngópu. Chóó Lémi y:i dpîmo ya, yoo yi dono y:i myedpîmo chedêchedê dé. Doo u ntââ ala ngwo yi kópu yilî yi kakêmê dmi nmye daanê chámê.

⁶Nmî kn:ââ knî y:oo yi kópu yinté a yé tumo, ala ngwo Chóó Lémi u ngomo k:oo yinté a pyede, Njedusalem. Wonêwodiýédiyé kpêê yiyé pyu yoo yâpwo ghi k:oo a koko nyédi, y:i a dpodo nyédi,^m ⁷ngmênê yâpwo ghi ndêndê k:oo daa koko nyédi, yi kada pini mu ngmidi y:i dpî kee. Daa wonêwodiýédiyé a koko yédi, ngmênê m:ââ k:oo wo mu ngmidi ngê dpî kee. Daa módó dpî kee, ngmênê tpile tp:oo mwiyé ngmêdpî vy:a, u wêê yâpwo ghi ndêndê k:oo Chóó Lémi ka dpî núw:o. Chóó u dono u l:êê dîy:o dpî vy:a, myenté yoo yi dono u l:êê dîy:o.ⁿ ⁸Yi kópu knî yi mbêmê Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê nmî nuw:o dpî kwolo, ala kópu u ngwo nmînê wopwe ngê, Chóó Lémi u ngomo ghêlî k:ii chedê ngê doongê pyodo, yâpwo ghi ndêndê k:oo maa daa t:a.^o ⁹Chóó Lémi u ngomo dyimê pywuu ntee tpile, kpêê yiyé mye yinté. Yesu ngê ndêndê kópu yi d:uu too, nmî dye ghi ngê. Kpêê yiyé mbêmê yoo yi gha dmi kamî ngê dêdnyimo pyodopyodo.^p ¹⁰Kópu mbwee dé, nté p:uu kópu dé, mbwaa ndanî p:uu kópu dé, tpile ghêêghêê p:uu kópu dé, yi kópu dé too pee u kópu dé. Chóó Lémi ngê u yi doo kwo, Pi knî y:oo dny:oo chââchââ dé, u dî Yesu ngê maa kamî mî kpêmî ngê.

¹¹A tîdê mbwó yoo, Yesu Kédisu nmî kpêê yiyé pyu ndêndê ngê wunê kî pyodo, kópu mb:aa yilî nmo a kpo. Yâpwo ghi n:ii k:oo Yesu a dpodo, daa pi ngê yinê l:âmo ngê, myedaa dyámê pee ngmê mbêmê a tóó. ¹²Dini ghi n:ii ngê yi yâpwo ghi k:oo ng:êêntómu kee wo, daa pudumakó tp:oo wêê nunukwéti wêê ngmêyi núwo, ngmênê chóó u wêê yi núwo, nmî dono yilî u ngwo chedê ngê, kamî ngê mye pyódu nmoo. Yi kópu daamuwa d:uu.^q ¹³Yesu ngê gha u kópu yi d:uu ngê, ngmênê kpêê yiyé pyu knî y:oo too pee u kópu ye d:uud:uu tumo, pudumakó nunukwéti a vye tumo, yi wêê ngê yoo a níyéníyé tumo, pudumakó tp:oo dpî vya ngmê, dpî nk:êê ngmê, kpo dpo ngî ngmê, yoo yi pwo a kéké ngópu. Yoo yi too pee mbêmê dono kópu n:ii a pyede, kpêê yiyé pyu knî y:oo yi kópu knî yi mbêmê dpî chedê t:oo,^r ¹⁴ngmênê Yesu Kédisu ngê chóó u wêê mbêmê kópu ndîi yi d:uu ngê, nmî gha dmi kamî pyódu too. Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê a ngópu, chóochóó kpêê ngê u ngwo pyódu ngê, kpêê yiyé n:ii p:uu dyâape dêpwo ya. Dononi nmî gha vy:o a pyede, u wêê ngê

^m 9:6 Num 18:2-6 ⁿ 9:7 Ex 30:10 ^o 9:8 Hipîlu 10:19-20 ^p 9:9 Hipîlu 10:1-2
^q 9:12 Epeso 1:7 ^r 9:13 Lev 16:3; Num 19:17-19; Hipîlu 10:4

dpí chedê té, Chóó Lémi p:uu u nkwo nmo dpodo té, chedê ngê daawa pyódu.^s

Yesu u pwopwo p:uu danêmbum

¹⁵Yesu pwene, mu kópu u díy:o yélini Chóó Lémi ngê mwiyé a ngmidi too, yoo kamí ngê dny:oo pyodopyodo, Chóó Lémi u k:ii pêdê kââdí y:e, kópuni mb:aa yi pi dmi mwiyé a vyi too, pêdê pyw:ee téne. Ala kópu u l:êê díy:o mye pwene, yélini y:oo dêêpí kópu dyuu mbwee dnya a chââchââ dé, yi dono chedê ngê mye pyaa dniye.^t

¹⁶Ndáápi u dyimê pywuu nmye ngmênîné kuwo. N:ii u tpile yilí, u ndapí mye yilí, u tpile dyuu, u ndapí yi pweepwee pee ngmêdpí d:êê, yi yêêpí u díy:o. Dini ghi n:ii ngê yi pini dpí pw:onu, u yoo kní y:oo yi pweepwee pee mbêmê tpile a yêêpí tumo, ndapí mye yêêpí ngópu. ¹⁷Yi pini ghêlí k:ii d:uudpí pw:oo knomomê, yi pweepwee pee u nt:u daa ya yédi, pi ngê u tpile ghêlí k:ii d:uuwodê ngí. Dini ghi n:ii ngê yi ndáápi dpí pw:onu, yi pweepwee pee nt:u u ngwo dpí pwii. ¹⁸⁻¹⁹Wéni n:ii ngê Mósisi ngê nmí kn:ââ yoo Chóó Lémi ka a kââdí too, mye yinté. Mósisi ngê dêêpí kópu dyuu pi kní ye mwiyé vyu, pudumakó kuwó vya too, Chóó Lémi ka u ngwo a kââdí too. Yi pudumakó wêê d:ââ k:oo mbwaa yó, yimbwi íedê sipi gh:aa mtyé ngmê kââ, wêê d:ââ k:oo doo kmênêkmênê, yoo u ngwo doo níyéníyé, dêêpí kópu u puku dmi mye níyé ngê.^u ²⁰Pi kní ye yepê, Ala wêê ngê Chóó Lémi ka da kââdí nmyo, mb:aamb:aa ngê dmyinê chââchââ. ²¹Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi u wónu ngomo wó ngópu, Mósisi ngê yi ngomo u tpile yilí yintómu wêê ngê níyé too, yi tupwó yilí Chóó Lémi ka u ngwo chedê too. ²²U kuwó dini ghi ngê kpêê yiyé pyu kní y:oo dêêpí kópu dyuu mbêmê tpile yilí wêê ngê dnyimo níyéníyé, yi tupwó yilí machedê ngê u ngwo dnyimo pyépi. Wêê mu ngmidi mbêmê Chóó Lémi ngê yoo yi dono u kuwó dpí kéé té.^v

²³⁻²⁴Chóó Lémi u wónu ngomo k:oo tpileni dnye ya, yi tupwó tpile tp:oo wêê mbêmê chedê ngê pyaa dniye, ngmênê Yesu ngê dpodoni dóó u l:êê díy:o, tpile tp:oo wêê doo u ntââ, chóó u wêê u ntââ. Chóó Lémi u wónu ngomo n:ii dyámê mbêmê doo kwo, yi ngomo dyimê pywuu ntee tpile. Yâpwo ghi ndéndê mbóó p:uu wunê tóó, Yesu kwéli a tóó, nmí l:êê díy:o Chóó Lémi ngíma wumê kwo. Yâpwo ghi n:ii k:oo Yesu Kédisu kee wo, daa pi ngê yinê l:âmo ngê.^w ²⁵M:ââ yintómu kní yi k:oo kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê tpile tp:oo dpí vy:a, wêê yâpwo ghi k:oo dpí núw:o, ngmênê Yesu Kédisu ngê daa dye ghi yintómu chóóchóó kpêê ngê a pyépi ngê, ²⁶kminté wonêwodiyédiyé kídosi íedê pèdoo pwopwo, kn:ââ Chóó Lémi ngê dyámê pê u ngwo a l:âmo ngê, nkoo nmo. Kêle, dye

^s 9:14 1 Pita 1:18-19; 1 Njon 1:7 ^t 9:15 1 Tim 2:5; Hipílu 8:6 ^u 9:18-20 Ex 24:6-8
^v 9:22 Lev 17:11 ^w 9:23-24 1 Njon 2:1

ghi mbwee yi chedê ngê, ng:êêntómu nmî dye ghi ngê pwene, chóóchóó kpêê ngê pyódu ngê, dono yilí u ngwo chedê ngê. ²⁷Pi ng:êêntómu dpí pw:onu, u kuwó dini ghi ngê Chóó Lémi ngê dpí kóté kwolo.^x ²⁸Myenté, Yesu Kédisu ng:êêntómu mye pwene, chóóchóó kpêê ngê yó, nmo yilí nmí dono u ngwo chedê too. Daa dono chedêchedê u l:êê dîy:o amêdê diyé, ngmênê yélini y:oo adnyi t:âât:ââ, u Mí kóó k:oo wa kaa té.^y

Yesu Kédisu nmí kpêê ngê ng:êêntómu pyodo

10 ¹Yesu Kédisu ngê kpêê ndêndê yinê yó. N:ií yoo dêêpí kópu dyuu mbêmê dnyimo a kpêê yiyé, dyimê pywuu ntee tpile yidnyimo a l:âmol:âmo. Ala ngwo mye yinté, m:ââ yintómu kní yi k:oo a kpêê yiyé nyédi, ngmênê yoo kamí ngê daa pyodopyodo nyédi.^z ²Kpêê yiyé mbêmê yoo yi dono chedê ngê wodnyimo pyodopyodo, ye tpéé kópu daamupé vyi ngópu, kpêê mēdaamupí yé ngópu. ³⁻⁴Ngmênê pudumakó nunukwéti yi wêê ngê doo u ntââ yoo yi dono daapí chedê tumo. M:ââ yintómu kní yi k:oo, kpêê yiyé u l:êê dîy:o, pi kní y:oo yi dono a vyílívyílí tumo.

⁵⁻⁶Nyââ, kpêê yiyé dpí dîpí, yoo yi dono d:uudpí chedê. Yi kópu u l:êê dîy:o, dini ghi n:ií ngê Yesu Kédisu daa kēmakēma dyámê mbêmê doo taataa, yi ngwo Chóó Lémi ka kwo,

Pi kní y:oo tpile tp:oo a vyeé tumo,

kpêê ngê nga wunê yiyé tumo,

ngmênê yi kópu u yi nga daa kwo,

u l:êê dîy:o yoo yi dono d:ií chedêchedê too.

Kwo, Dini ghi n:ií ngê a chóó a nt:u wanyi l:âmo,

kpêê ngê nga wanê pyódu,

u ntââ ngê nga vyílo ayi pyódu.^a

⁷Kwo, A Lémi, ala nê.

Kópuni puku yedê a p:uu ntee a tóó,

yinté n:aa d:uud:uu,

nuu u kópu vyílo yiní d:uud:uu.

⁸K:omo tpile Chóó Lémi u dêêpí kópu dyuu mbêmê a kpêê yiyé nyédi, ngmênê Chóó Lémi ka kwo,

Pi kní y:oo tpile tp:oo a vyeé tumo,

kpêê ngê nga wunê yiyé tumo,

ngmênê yi kópu u yi nga daa kwo,

u l:êê dîy:o yoo yi dono d:ií chedêchedê too.

⁹U kuwó dini ghi ngê kwo, A Lémi, ala nê, nuu u kópu vyílo yiní d:uud:uu. Yi kópu u l:êê dîy:o Chóó Lémi ngê kpêê yiyé mbwee daa kēmakēma a kéké, Yesu ngê kópuni d:uu ngê, u d:aa yinê wunê

^x 9:27 Gen 3:19 ^y 9:28 Hipîlu 10:10; 1 Pita 2:24; Pilipay 3:20 ^z 10:1 Hipîlu 8:5; Kílosa 2:17 ^a 10:5-6 Psalm 40:6-8

kââdíkáâdí. ¹⁰ Chóó u pono dêpwo vyápê, ngmênê Chóó Lémi u pono vyápê wo, pwpowu u wépi daa puwâ, ng:êêntómu pwene, chóóchóó kpêê ngê pyódu ngê, nmî dono yilí u ngwo chedê ngê, Chóó Lémi u yoo vy:o u ngwo kaa nmoo.^b

¹¹ Kpêê yiyé pyu yintómu a dpodo nyédi, wonêwodiyédiyé a kpêê yiyé nyédi, ngmênê yoo yi dono daa chedêchedê tumo. ¹² Kópuni Yesu Kédisu ngê d:uu ngê, daa yinté. Chóóchóó kpêê ngê ng:êêntómu pyódu ngê, mēdaamuwa d:uu. U kuwó dini ghi ngê u Mí ka mē kee wo, u wéni pee mî yaa wo, u che p:ââ pee ngê mî pyodo.^c ¹³ Yélini daa yi nuu u pi ngê a tóó, Chóó Lémi ngê yu yodo u maknopwo wa yé té. Wéni n:ii ngê yi kópu wa pyódu, ala ngwo ka t:âât:ââ.^d ¹⁴ Chóóchóó kpêê ngê ng:êêntómu pyódu ngê, yélini yi k:ii u yoo vy:o nmo wowo nyédi, nmî dono yilí yintómu u ngwo chedê ngê, mēdaadî nuw:onuw:o dé. ¹⁵ Chóó Lémi u Ghê Dmi ngê ndê kópu ngê nmo yinê a pyépi ngê. Chóó Lémi u kópu dyuu puku yedê alanté a kwo, apê,

¹⁶ Mu dini ghi ngê kamî ngê anî pyódu té,
myombó a ka amênê kââdí té.

A dêêpî kópu dyuu yi mbodo mênê anî yé té,
Yi gha vy:o amyidnyi ya.^e

¹⁷ Yi dono yilí a kuwó wanî kéé té,
mēdaanê ngî té.

¹⁸ Kpêê daamunmî yé, mu kópu u dîy:o Yesu ngê nmî dono yintómu chedê ngê.

Maa kamî u danêmbum

¹⁹⁻²⁰ A tîdê mbwó yoo, dini ghi n:ii ngê Yesu pwene, wêê n:ii p:uu pwii wo, maa kamî u ngwo ngma a yó, máá dini u dí yâpwo ghi ndêndê k:oo wunê tóó, Chóó Lémi kwéli wunê tóó. Yesu ngê ghê kamî nmo a kpo, yi máádi p:uu kaa nmoo, u ntââ kpîdí pee mwada pee anmî lee dmi, Chóó Lémi ka u ngwo anm:uu taa dmi, nkîngê ngê kêê daanmo t:oo. Yi kpîdí pee chaa ngmê ngê a t:a, mu kópu u dîy:o Yesu nt:u kîdosi ínedê dmya ngópu.^f ²¹ Chóó Lémi u yoo ndêndê yi vy:o nmî ghê dniye, kpêê yiyé pyu ndêndê nmî kada a kwo. ²² Yi máádi dpodombiy:e kîgha koo, nmî nuw:o dmi Yesu p:uu ntênê dny:oo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo nyi taa kmêle. Chóó Lémi ngê mbwaa mb:aa u mênê kmênê nmoo, u ngwo ghêê nmoo, dononi wunê nmo d:uu too, mye chedê too, yi l:êê dîy:o tpéé kópu mēdaamu anmî vyi. K:omodanê kópu nmî gha vy:o kîngmê ya, nmî nuw:o dmi Yesu p:uu ntênê dny:oo kwo, Chóó Lémi ka u ngwo nyi taa kmêle.^g ²³ Yesu ka kêlímî dpodombiy:e mgîmî koo, mu kópu u

^b 10:10 Hipîlu 9:12,28 ^c 10:12 Hipîlu 1:3 ^d 10:13 Psalm 110:1 ^e 10:16-17 Jer 31:33-34
^f 10:19-20 Hipîlu 4:16; Mát 27:51 ^g 10:22 1 Njon 1:7; Epeso 5:26

dîy:o nmî lama ka tóó, daawa dóó nmo.^h 24 Yoo yi nuu ghi dmi nmî nódo dny:oo ya, myepaa ngêêpî téme. Yi kópu u l:êê dîy:o paa numo wêdêwêdê kîgha téme. 25 K:omo tpile yoo woni mêdêwunê wuwó ngê, ngmênê nipi dmyina a wuwó, dmyinê numo wêdêwêdê kîgha. Yi kópu ala ngwo ndî kópu ngê dê pyódu, mu kópu u dîy:o kuwókuwó wéni daa kêmakêma a dyimêdyimê.

26 Numo kuwó dmyinê mbumu, mu kópu u dîy:o n:iî ngê Yesu u ndê kópu dyuu dpo w:ee, ngmênê chóó u pono a vyápê yédi, a dono yédi, lukwe ngê u dono wa chedê té.ⁱ 27 Doo u ntâa u gha vyilêvyilê ngê daawa pyódu, adî nkîngê. Mu dini ghi ngê Chóó Lémi ngê wa kóté kwolo, yélini Yesu p:uu a d:uu nyédi, yi pini yi vy:o wa kâa, ndiya wa kée té, ndê ngê wa ma té. 28 Mósisi u dêêpî kópu dyuu dyimê pywuu ngê nmye ngmên:aa pyépi. N:iî ngê yi dêêpî kópu ndî ngmêdpî kn:aadi, pi miyó pyile knî y:oo yi kada pini knî ye yuu dpo y:ee ngmê, ye doo u ntâa yi pini ye d:uudpî ch:anê, dpî vya ngmê.^j 29 Kópuni Mósisi ngê a d:êê too, dyámê u kópu dé. Yesu ngê n:iî d:uu ngê, Chóó Lémi ka yinê dpî núw:o nmo. Yi kópu vyílo yi ndî kópu. N:iî ngê Chóó Lémi Tp:oo u wépi dpî puwâ, yi pini u kpadakpada ndî. Yesu ngê chóó u wêê mbêmê Chóó Lémi ka a kâadî nmoo. Yi kópu n:iî ka tédê kópu ngê dpî pyódu, Chóó Lémi ngê dnyinté daawa kpada. Chóó Lémi ngê chóó u Ghê Dmi módó nmo a kpo. Yi ghéni dmi n:iî ka k:omo tpile ngê dpî pyódu, Chóó Lémi ngê u nkwo dpî kée, mwap:aa ngê dpî pyódu.^k 30 Nmî lama ka tóó, Chóó Lémi ngê ló dini mwo a vyu, apê,

Nê ntâa vyîmî pyu,

ntâa a chóó ana a vyîmî.

Ala kópu puku yedê mye tóó,

Nmî Lémi ngê u yoo chóó wa kóté kalê té.^l

31 Yâpwoni ghê a t:a Chóó Lémi, u wêdêwêdê ndî. Kn:aadi te pyu yoo u kwo dny:oo nkîngê. Pi kpadakpada ntênê u lama a tóó.

Dono u vyîmî u danêmbum

32 A tîdê mbwó yoo, dini ghi n:iî ngê Yesu p:uu kópu mwiyé nmyinê ny:ee ngópu, u yoo vy:o u ngwo nmyi ghê dniye, yi dini ghi dmyinê nuw:onuw:o. Yi dini ghi ngê dono yilî nmyee a vyîmî. 33 Dye ghi knî ngmê ngê nmyi pi dmi dnya a dyede dé, myednya a kpakakpaka nmyo, dye ghi knî ngmê ngê nmyi pyipe knî y:oo yinté kópu dnyimo a vyîmî dé, nmyi nuw:o dmi dono ngê u ngwo dpîmo pyodopyodo. 34 Dye ghi knî ngmê Yesu u l:êê dîy:o mbwa k:oo dnyimo a kmîmî nmyo, nmyi tpile yintómu myednyimo a t:âmot:âmo dé. Nmyi tpile knî yi p:uu dênmyimo

^h 10:23 Hipîlu 4:14 ⁱ 10:26 Hipîlu 6:4-8 ^j 10:28 Deut 17:6 ^k 10:29 Mát 26:27-28

^l 10:30 Deut 32:35-36; Lóma 12:19

nuw:o, nmyi gha dmi mb:aamb:aa ngê myednya a ya, mu kópu u díy:o nmyi lama doo ya, nmyimo, Ghê kamî dmi nmo pyw:ângo, ghêni n:ii chedê ngê daawa pyódu.^m ³⁵Nmyi nuw:o dmi Yesu p:uu kídmyinêngê y:ee ngmê, mu kópu u díy:o yi máádi u dí Chóó Lémi kóo k:oo wunê tóó. ³⁶Dono yintómu dmyina a vyîmî dé, Chóó Lémi u nuu u kópu dmyinê d:uud:uu dé, u nkwo wa ngee nmyo, kópuni mb:aa yi pi dmi mwiyé a vyi too, nmyi l:êê díy:o wa d:uu té.ⁿ ³⁷Puku yedê alanté a tóó,

Dye ghi daa daadî dmyinê t:ââ.

Pini n:ii wunê pwiyé knî, daa kêmakêma a taataa.

Mgî daawa a puwâ.^o

³⁸Pini n:ii adî kêlîmî,

pi mb:aa ngê u ngwo u kwo wa pyódu,

yi pini ngê ghê kamî wa a pyw:oo.

N:ii Chóó Lémi u maa p:uu dpî ghê, díyo modo diyé,

yi pini ka Chóó Lémi dpî nod:e.^p

³⁹Doo u ntâa daanmî nkîngê, daanmî kedekede, kminté ndiya anm:uu ghêpê dmi. Kêle. Yesu ka dpodombiy:e kêlîmî kmêle, nmî nuw:o dmi p:uu dny:oo kwo, kóo k:oo yinê wa kaa nmo.

Kêlîmî p:uu danêmbum

11 ¹Pini n:ii a kêlîmî, ala kópu u lama a tóó, apu, Nmî Lémi ngê kópuni u pi nmo a vyi, ndêndê ngê wa d:uu. K:omo tpile yi kópu daa y:enê, ngmênê u lama a tóó nê, yi kópu díyo a pyodopyodo. Yi kópu knî yi l:êê díy:o, kêlîmî pyu u nuw:o ngmîdi ngê a ya yédi.^q ²Nmî kn:ââ yoo yi vy:o yélini mb:aamb:aa ngê dnyimo a kêlîmî, yi yélini yi p:uu Chóó Lémi ngê apê, Mb:aamb:aa ngê a ka wunê ng:aa té.

³Kêlîmî mbêmê nmo w:ee ngê, nmîmo, Chóó Lémi ngê chóó u kópu mbêmê tpile yilî yintómu l:âmo ngê. Daa mumu ngmê u tpile knî y:oo tpile yintómu u ngwo l:âmo too, ala ngwo mumu ngmê u tpile ngê a pyede.^r

⁴Epel Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo a kêlîmî, ngmênê Kéén pee tp:oo. Yi kópu u l:êê díy:o Epel Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pyodo, tpileni u kwo y:ângo, mye mb:aamb:aa. Kéén Chóó Lémi ka dnyinté doo kêlîmî, u l:êê díy:o Chóó Lémi ngê u yi dêpwo kwo, Tpileni u kwo y:ângo, Chóó Lémi ngê u yi myedêpwo kwo. K:omo tpile Epel ló dini a pwene, ngmênê u kêlîmî nmo nyepênepê ngê, yinté mye kêlîmî kmêle.^s

⁵Inóki Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo kêlîmî, u l:êê díy:o daa pwene, Chóó Lémi ngê a nyââ, pi knî y:oo dêpê pyw:ee ngópu. Puku yedê alanté a tóó, Inóki Chóó Lémi u nuu u pi ngê doo a ya.^t ⁶N:ii daadî

^m 10:34 Mát 6:20 ⁿ 10:36 Hipîlu 6:12 ^o 10:37 Hab 2:3-4; Tpyuu 22:20

^p 10:38 Lóma 1:17 ^q 11:1 Lóma 4:18; 2 Kódin 5:7 ^r 11:3 Gen 1:1 ^s 11:4 Gen 4:3-10

^t 11:5 Gen 5:24

kêlîmî, Chóó Lémi u nuu u pi ngê daawa pyódu, mu kópu u díy:o n:ii ngê u yi adí kwo, Chóó Lémi ka ní lê, ala kópu ka choo kêlîmî, nmî yâpwo Chóó Lémi, ndêndê ngê a tóó, n:ii ngê u yi adí kwo, U kwo ní lê, yi pini Chóó Lémi ngê daawa dóó, mb:aamb:aa ngê wa ngee.

⁷Myenté, Nówa Chóó Lémi ka myedoo a kêlîmî. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Nówa u ng:aa a t:ângo, Nówa ngê yi kópu u wépi daa puwâ. K:omo tpile vyi dêpêngê ch:iy:e wo, ngmênê Nówa ngê Chóó Lémi u dnye nyongo, nkéli ngmê ndê ngê, u yoo knî yi k:ii k:oo wo dniye, Chóó Lémi ngê u ngwo w:êê too. Yi kêlîmî mbêmê nmo w:ee ngê, yoo wo yéli dono dé, Chóó Lémi ka dèdnya a kêlîmî. Yi kêlîmî u l:êê díy:o Nówa Chóó Lémi ka pi mb:aa ngê pyodo.^u

⁸Epîlaham Chóó Lémi ka myedpîmo a kêlîmî. Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê kwo, Nyámê pee a kuwo ngi, kn:aa dyámê pee nga ngmêwanê kê, yi ngwo Epîlaham ngê Chóó Lémi u dnye a nyongo, chóó u dyámê pee a kuwo ngê. K:omo tpile yi dyámê pee u lama dêpwo ya, ngmênê y:i loo.^v ⁹Dini ghi n:ii ngê yi dyámê pee p:uu mí ta, Chóó Lémi ngê ghêlî k:ii u kwo daa y:ângo, pi my:oo ngê doo ya. Ngomo daa wó, wónu ngomo k:oo dpîmo dpî, p:aani p:aani dpîmo lêpî. U kêlîmî chedê ngê daa pyodo. Tp:oo Yisak mye yinté. Chóó Lémi ngê kwo, Ala dyámê pee nga wanê kê, ngmênê ghêlî k:ii u kwo daa y:ângo. K:omo tpile wónu ngomo k:oo myedpîmo dpî, p:aani p:aani myedpîmo lêpî, ngmênê Yisak u kêlîmî chedê ngê daa pyodo. Yisak tp:oo Njakóp mye yinté. ¹⁰K:omo tpile Epîlaham chóó u p:aa dêpwo a ya, u têpê ghi myedêpwo a ya, ngmênê u kêlîmî chedê ngê daa pyodo, p:aa ndêndê p:uu dpîmo nuw:o. Chóó Lémi ngê yi p:aani u nuw:o k:oo mwiyé a módu, chóó wa l:âmo, chedê ngê daawa pyódu.

¹¹Sela Chóó Lémi ka myedpîmo a kêlîmî. K:omo tpile m:ââ yilî yi k:oo Epîlaham cha y:oo tp:ee daa tpyé ngópu, ngmênê dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê yepê, Sela ngê tp:ee wangmê tpyé, yi kópu ka kêlîmî mbê knopwo, Sela u ntââ ngê a pyodo, tp:ee u ngwo tpyó.^w ¹²K:omo tpile Epîlaham yi ngwo d:ud:umbiy:e vy:ee ngê doo a ya, daa kêmakêma doo pwopwo, ngmênê yi ngwo tpamê wo, u yoo yilî ngê u kuwó pyodo, tédê tii, mbwaa paa ghêêpwi, mbóó p:uu pudu.^x

¹³Kópuni Chóó Lémi ngê yi yéli ye a vyi too, yi kópu knî ye dnya a kêlîmî, u ngwo a pw:oo dniye. Chóó Lémi ngê ghêlî k:ii ye dêpê y:ee too, ngmênê mwada dini ghi p:uu ye doo a danê. Yi yéli y:oo yi kópu yilî kuughê a m:uu tumo, yi gha dmi mb:aamb:aa ngê u ngwo pyaa dniye. Ala kópu myednya a tpaê, apu, Dyámê mbêmê pi my:oo yoo yuno kwo. ¹⁴N:ii knî y:oo yi kópu dpî vyi ngmê, yi chóó yi dyámê pee a nmy:uu ngópu. ¹⁵Dyámê pee n:ii mbêmê a ndê dniye, daa yi dyámê pee p:uu dnye

^u 11:7 Gen 6:13-22 ^v 11:8 Gen 12:1-5 ^w 11:11 Gen 18:10-14; 21:2 ^x 11:12 Gen 15:5

nuw:o. Yini p:uu wodnye nuw:o, mêpêdê diyê dniye. ¹⁶U yi y:e doo kwo, Dyámê pee mb:aa mbêmê nmî lee dmi, Chóó Lémi kwéli wunê tóó. Yi kópu u l:êê díy:o yi wépi dmi daa puwâ, p:aa ndêndê yi l:êê díy:o ngmê l:âmo ngê.

¹⁷⁻¹⁸Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Epílaham a tókó ngê, apê, U kêlímî ngênî m:uu, kwo, Ním:ee Yisak dpí vya ngi, kpêê ngê a ka dpó yé. K:omo tpile Chóó Lémi ngê Epílaham ka mwiyé a vya, kwo, Nyoo njini, daa Yisímél u tii íedê yéli, ngmênê Yisak u tii íedê yéli, ngmênê Epílaham Chóó Lémi ka mb:aamb:aa ngê doo kêlímî, tp:oo Yisak daa w:êê ngê, kpêê ngê pí yó.¹⁹Epílaham u nuw:o Chóó Lémi p:uu doo kwo, apê, A tp:ee n:aa vye, Chóó Lémi ngê ghê mê t:emî. Na a ka yinté kópu yi pyodo, Epílaham ngê tp:oo u vye têdê núwo, daa kêmakêma pí vyâ, ngmênê Chóó Lémi ngê kwo, Muntoo. Kwo, Ním:ee nangê vy:a. Ngmênê u kwo Chóó Lémi ngê Yisak ghê mê t:àngo.

²⁰Kêlímî mbêmê Yisak ngê Chóó Lémi u kópu dyuu tp:oo dê Njakóp mbwémi Yisó ye vyi too. Kópuni díyo adnyi pyodopyodo, yi kópu kní ye vyi too.^z

²¹Dini ghi n:ii ngê Njakóp mupwoknî Yichip dnyen:aa ya, kêlímî mbêmê Njakóp ngê u kee dê, Njósép tp:oo dê ye Chóó Lémi u kópu dyuu ye vyi too. U kiyé p:uu doo a kwo, Chóó Lémi ka u ngwo doo ngêpê, kwo, Ala tpémi dê ye mb:aamb:aa ngê cha a vyyuwo.^a

²²Dini ghi n:ii ngê Njósép vy:ene wo, daa kêmakêma doo pwopwo, kêlímî mbêmê mu dini ghi u kópu dyuu u mbwó kní ye vya. Yepê, Nmî kuwó dini ghi ngê, Chóó Lémi ngê M:aa u yoo yilí ngê wa pyódu. Yepê, Yichip u mênê wa a pw:ii té. Yepê, Yi ngwo a dínê dyuu myoo núw:o y:e.^b

²³Kêlímî mbêmê Mósisi u pye mí y:oo Mósisi a w:êê ngópu. Dini ghi n:ii ngê ta, a w:ee ngópu, apê, K:uuchêm u tp:ee. U yi y:e dêpwo kwo, Ledé kní y:oo king u kópu mbêmê vya y:e. Yi kópu u l:êê díy:o king u kópu daa châpu ngópu, d:ââ pyile dpímo ng:uu néne. U kuwó dini ghi ngê king tp:oo módó ngê a nmyââ, chóó tp:oo ngê pyódu ngê.^c

²⁴Dini ghi n:ii ngê Mósisi mââwe ngê pyodo, Yichip tpémi y:oo mb:aamb:aa ngê dnyimo cháâchââ, ngmênê kêlímî mbêmê yi cháâchââ u wépi puwâ, yi vy:o a pwii wo, chóó u yoo vy:o mê ghê wo.^d ²⁵K:omo tpile Chóó Lémi u yoo vy:o u k:ii nipi dnye mgínî vyímî, ngmênê yi kópu u kwo mb:aamb:aa ngê pyodo. Chóó u yoo yi wépi dmi wo puwâ, Yichip tpémi yi vy:o wodoo kwo, ye m:ââ kní ngmê yi k:oo u ya pê mb:aamb:aa, u tpile myepê yilí. Yi kópu wo d:uu ngê, ye dono kópu yipê d:uu ngê, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê nmî kn:ââ yoo yi l:êê díy:o mwiyé a ngmídi ngê. ²⁶Alanté doo a nuw:o, apê, Chóó Lémi ngê yinê a ngmídi noo, Yisiléli

^y 11:17-18 Gen 22:1-14; Njems 2:21-22 ^z 11:20 Gen 27:27-29; 27:39-40

^a 11:21 Gen 48:15-16 ^b 11:22 Gen 50:24-25 ^c 11:23 Ex 1:22; 2:1-2 ^d 11:24 Ex 2:10-12

tpémi yi kada kaa noo. Apê, K:omo tpile adnyi nkwtinkwiti nê, Yichip tpémi y:oo amyidnyi nkwtinkwiti nê, ngmênê yi kópu a ka têdê kópu, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngê kóo k:oo wa kaa nê. Mósisi ka yi kópu ndîi kópu ngê pyodo, Yichip tpémi yi tpile yilî têdê kópu ngê u kwo pyaa dniye.

²⁷Kêlîmî mbêmê Mósisi ngê Yichip a kuwo ngê. K:omo tpile king u yoo yi wépi dmi puwâ, ngmênê ye dêpwo nkingê, ye mêtêpê diyé wo. Na a ka Chóó Lémi yi módu, yinê wêdêwêdê kwólu.^e ²⁸Dini ghi n:ii ngê Chóó Lémi ngê Mósisi Yichip mê dy:ââ ngê, Mósisi Chóó Lémi u kópu ka kêlîmî mbê wo, Tp:ee Kaa W:êêw:êê u kópu dyuu nmî kn:ââ knî ye vyi too. Yi kópu dyuu mbêmê sipi tp:oo vya tumo, wêê yi keñe t:âmo keñe t:âmo t:ee ngópu. Yi mgîdî ngê Chóó Lémi u enjel ngê Yichip tpémi yi tp:ee mââ kaa yintómu vya too, ngmênê ngomo t:âmo n:ii knî yi p:uu wêê doo ya, tp:ee yi daangmê vyâ.^f

²⁹Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ knî y:oo Yichip a kuwo ngópu, kêlîmî mbêmê Ntii Mtyemtye m:ââ pââ ntee tpile ngê pyodo, u ngwo ngmêê ngópu. Dini ghi n:ii ngê Yichip tpémi yi kuwó ghê dniye, ntii mêtê diyé wo, tpêpwo u pwo mênê yó, u ngwo vy:êê dniye.^g

³⁰Dini ghi n:ii ngê nmî kn:ââ yoo Kenan Wee u kwo mî taa dniye, wo pyudu knî yi k:oo Njédikó dnya a y:ey:ee. Chóó Lémi ka kêlîmî mbêmê yi p:aani u chêêpî mbwa a vyóo wo, Njédikó tpémi u ngwo vya tumo.^h ³¹Nmî kn:ââ yoo Njédikó ghêlî dîmî taa dniye, Njósuwa ngê lede miyó dy:ââ ngê, yepê, Njédikó nyi ngete nyoo. Dini ghi n:ii ngê mî taa knopwo, Njédikó tpémi y:oo u yi y:e doo kwo, Nmî vya dê, ngmênê téli pyââ Lahap ngê w:êê doo, mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ka doo kêlîmî. Njédikó tpémi y:oo Chóó Lémi dèdnyimo cháâcháâ. Yi kópu u l:êê dîy:o nmî kn:ââ knî y:oo yi p:aani a pw:oo ngópu, pi yintómu vya tumo, ngmênê Lahap w:êê ngópu, u yoo knî yi k:ii, mu kópu u dîy:o ngete dê yinê a w:êê doo.ⁱ

³²Dyimê pywuu nmye daamunê kê. Dye ghi doo u ntââ ngê dê pyódu, kêlîmî pyu yoo yi danêmbum nmye daamunê nt:o. N:ii dé yi kêlîmî ndîi, woni yoo yi pi dmi ala, Nkidiyón, Mbadaka, Samîsón, Njepîta, Dépidi, Samuwel, n:ii knî y:oo Chóó Lémi u komo dnyimo a kapî, mye yi k:ii. ³³Woni knî y:oo kn:aa lede yoo ngm:ii kalê tumo, yi chóó yi yoo mb:aamb:aa ngê dnyimo y:enê dé. Kópuni Chóó Lémi ngê ye mwiyé a vyi too, yi kópu yi l:êê dîy:o mye d:uu too. Chóó Lémi ngê woni layoni knî ye w:êê too,^j ³⁴woni yoo ndê ka w:êê too, woni yoo l:êê têdê w:êê too. K:omo tpile l:êê yi lama dnyinté doo ya, ngmênê Chóó Lémi ngê modoo a wêdêwêdê kîgha dé, kn:aa lede yoo dnyimo vyee dé.^k

³⁵Pyââ knî ngmê yi nêni yoo pw:oo dniye, yi kêlîmî u l:êê dîy:o myombó mêtê pii dniye, ngmênê kêlîmî u l:êê dîy:o pi woni pw:oo

^e 11:27 Ex 12:51 ^f 11:28 Ex 12:21-30 ^g 11:29 Ex 14:21-31 ^h 11:30 Josh 6:12-21
ⁱ 11:31 Josh 2:1-21; 6:25 ^j 11:33 Dan 6:22 ^k 11:34 Dan 3:23-27

dniye, mēdēpē pii dniye. Dini ghi n:ii ngē pi knî y:oo dnye kpakakpaka dé, alanté dnye nuw:o, K:omo tpile a vye nmo, ngmēnē Chóó Lémi daanmo wópu, mu dini ghi ngē amēdē pyidu nmo.^l ³⁶Kêlímî pyu knî ngmē dnye yumuyumu dé, yedē ngē myednye kpakakpaka dé, knî ngmē yedē nēdē t:ee tumo, mbwa k:oo kalê tumo.^m ³⁷⁻³⁸Kêlímî pyu knî ngmē chēpî ngē vya tumo, woni taa ngē vya tumo. Yi-pââ choo ngē ntee anyi châpwo, kêlímî pyu woni choo ngē yinté dnyimo châpwo dé, u ngwo dnyimo vye dé. Kêlímî pyu woni knî y:e dono dnyimo d:uud:uu, dnyimo ngm:ii kîgha dé. Doo u ntââ nipi daapîdnye ya, mu kópu u dîy:o mgîdí u yoo kêlímî u yoo daa numo yi pee dé. Yi kêlímî pyu yoo nko mēnē dnyimo mbêpêmbêpê, kpomo t:âmo kpomo t:âmo dnyimon:aa ya, mbu knî yi mbêmê dnyimon:aa mbwolombwolo. Ngópuch:anê ngē dnyimo pyodopyodo, dini ghi n:ii ngē yi kpîdí dnyimo a chópuchópu, sipi too nunukwéti too yi paa dnyimo t:emî dé.

³⁹K:omo tpile yi yéli yi kêlímî mbêmê Chóó Lémi u nuu u yoo ngē pyaa dniye, ngmēnē kópuni mb:aa ye a vyi too, woni knî dēpē pyw:ee tumo, ⁴⁰mu kópu u dîy:o Chóó Lémi ngē u yi doo kwo, Yi yéli y:oo dny:oo t:âât:ââ nmo. Mu dini ghi ngē yi k:ii yoo ngmîdi ngē wa pyódu nmo, kópuni ndēndē ngē mb:aamb:aa, yi kópu nipi nmo wa a kê.

Yesu u maa kîgha

12 ¹Yélini Chóó Lémi ka mwiyé a kêlímî mbê dniye, yi yéli, yoo ndîi. Yi yéli Chóó Lémi u maa p:uu nmî kada ghê dniye, wumê t:âât:ââ nmo. Yi kópu u l:êê dîy:o kópuni knî y:oo dpî dînga nmo, kée téme, dononi knî y:oo dpî mgîmî nmo, dny:ii d:ii téme, Chóó Lémi u maa dpodombiy:e kîgha koo.ⁿ ²Nmî nuw:o dmi Yesu p:uu kaa koo, myedē nj:ii koo. Nmî kêlímî nkoo kn:ââ vyílo yi pini p:uu a kwo mo. K:omo tpile kîdosi u maadî doo kwo, ngmēnē daa kede wo. K:omo tpile dnye mywenemywene kîgha, ngmēnē u kwo tēdē kópu ngē pyodo. U lama doo ya, Dîyo w:aa anîmo pyw:oo. Yi w:aa wunê a pyw:ângo, Chóó Lémi ka mē diyé wo, u wéni pee mî yaa wo, u che p:ââ pee ngē mîmî pyodo.^o ³Mááadini kwólu, yi máádi p:uu dmyinê nuw:o. Yoo dono yi vy:o kópu dono yilî dpîmo a vyîmî. Dmyina a nj:ii, yi máádi myedmyinê kîgha, nangmê kede.^p ⁴Dono vyîmî tēdē nmyi vy:o pini doongmê vya ngópu.

Chóó Lémi ngē tp:oo módó tp:oo mââ yoo u ngwo wunê kpadakpada too

⁵Dono vyîmî tēdē Chóó Lémi ngē wunê kpadakpada nmoo, mu kópu u dîy:o nmo tp:oo módó tp:oo mââ yoo. Yi kópu puku yedē alanté a tóó,

^l 11:35 1 Kings 17:17-24; 2 Kings 4:18-37 ^m 11:36 Jer 20:2; 37:15-16

ⁿ 12:1 1 Kódin 9:24-25 ^o 12:2 Hipílu 1:3; 3:1 ^p 12:3-4 Mát 27:28-44

A tp:ee, nmî Lémi ngê adî kpadakpada ngi, nangê vyi, Têdê kópu yila. Dini ghi n:ii ngê nguwo ada a mbumu knomomê, ye p:uu dpodo nangê yé,⁶ mu kópu u dîy:o yélini yi nuu ghi dmi nmî Lémi nódo a tóó, yi yéli wunê kpadakpada too,

n:ii dé tp:oo ngê dpî pyódu té, dpî kpaka té.

⁷Dononi nmyinê vyími tumo, nmî Mî ngê yi dono ngê wunê kpadakpada nmyoo. Yi kpadakpada u wépi kîdmyimê pwapi, mu kópu u dîy:o pi ngê tp:oo módó tp:oo mââ yoo ntee a kpadakpada too, Chóó Lémi ngê yinté myewunê kpadakpada nmyoo. Doo u ntââ pi ngê tp:ee daawa tpyé, módó, ngmênê dpî dêêpî kê. ⁸Chóó Lémi ngê tp:oo módó tp:oo mââ yintómu ntee wunê kpadakpada too, yinté wodêdê kpadakpada nmyoo, ye tp:oo njini ngê daap:ee pyede, p:ee maadî tp:ee dé. ⁹Dyámê mbêmê nmî mî knî y:oo dnyimo kpadakpada nmo, u ngwo nmîmo kpadakpada, u nkwo nmo cháâchââ too. Nmî Mî n:ii mbóó p:uu wunê tóó, dini ghi n:ii ngê dpo kpada nmo, ntênê paa kpada kmêle, ghê kamî u ngwo anmo pyw:oo. ¹⁰Daa ndîi la ghi tp:oo, nmî mî knî y:oo yi chóó yi l:êê ghi dmi mbêmê dnyimo kpadakpada nmo, ngmênê Chóó Lémi ngê nmî mb:aamb:aa u l:êê dîy:o wunê kpadakpada nmoo. Ntee a tóó, dyââpe p:uu daa t:a, u yi u ngwo a kwo, Yinté nî pyódu té. ¹¹Dini ghi n:ii ngê dpo kpada nmo, nmînê nmo daa nmî nuu u kópu nmo yedê d:uu, dono kópu nmo yu d:uu, ngmênê u kuwó dini ghi ngê anyinê w:ee, u nt:u kópu anyinê pyw:oo, pi mb:aa ngê anyi pyódu, yoo yi k:ii mb:aamb:aa ngê noko anmyi ya.

¹²K:omo tpile nmyi kêê dmi dpî wiy:a dniye, nmyi yi dmi dpî nté dniye, ngmênê Chóó Lémi p:uu dpodombiy:e dmyinê dpodo. ¹³Nmyi yi dmi dono u maa p:uu nangmê kââ, maa mb:aa yidmyinê kîgha. Nmyi yi k:aa pyââ u pono dmyinê vyápê, tpuu pyââ u pono n:uungmê vyápê. N:ii ngê yu pyââ wunê a dêê ngê, maa mb:aa kîdangê kuwo, u kwo wa mbó. Maa mb:aa yichoo kîgha, mb:aamb:aa ngê moo pyaa we. ¹⁴Pi yintómu knî yi k:ii mb:aamb:aa ngê noko dmyinê ya. Kópu mb:aa dmyinê d:uud:uu dé. N:ii ngê kópu mb:aa daadî d:uud:uu dé, nmî Lémi daawa m:uu.

Mbwaa kuu yiyé u danêmbum

¹⁵A tîdê mbwó yoo, noko mb:aamb:aa ngê dmyinê vyyuwo. Máádini Chóó Lémi ngê a yó, nmyi vy:o pini ngmê yi máádi p:uu kîdangên:aa diyé. Nmyi vy:o pini ngmê ngê mbwaa kuu nmyi mênê kîngê yé, nmyi mbodo dmi kîngê vyyuwo té. ¹⁶Pyââ ti mââ ti nmyi vy:o kîngê ya. Chóó Lémi p:uu kópu dyuu tédê kópu ngê nmye kîngê pyaa dmi, Yisó u nt:anê nangmê yââ, mu kópu u dîy:o kópuni Chóó Lémi ka ndîi kópu, tédê kópu ngê u kwo pyodo. K:omo tpile pi kaa, ngmênê nté kuu ngmîdi u l:êê dîy:o u mbwó tpuuni ka kwo, Nyi a kada pini.^q ¹⁷U kuwó dini ghi ngê u yi u

^q 12:16 Gen 25:33-34

ngwo doo kwo, M:aa ngê Chóó Lémi u kópu mb:aa a p:uu ngmê t:ee ngê, ngmênê Chóó Lémi ngê a mb:ii ngê. K:omo tpile Yísó ngê u yi doo kwo, Maa mb:aa p:uu m:aa ghê, u l:êê díy:o myedoo mbê, ngmênê doo u ntââ.^r

Chóó Lémi u chââchââ

¹⁸ A tîdê mbwó yoo, maa kamî mb:aamb:aa ngê dmyinê kîgha. Kópuni nmî kn:ââ knî y:oo a m:uu tumo, yi kópu dpîp:e m:uu tumo. Dini ghi n:ii ngê Sainay mbwini vuywo lee dniye, Chóó Lémi ndê k:ii ntee tpile ngê mbu mbêmê ye a ghêpê wo, yi ndê dpudu ngê ngídí a gh:ay ngê. Yópu ndîi doo a wupe,^s ¹⁹ nkéli dpuwo u dnye dnye nyêmî, Chóó Lémi u dnye mye ny:ee ngópu. Pi knî y:oo Mósisi ka kwo, U yi nmo daa kwo, Yi dnyeni m:oo ny:oo, ²⁰ mu kópu u díy:o kópuni mwiyé a ny:ee ngópu, yinê ye doo u ntââ ngê pyodo. Yi kópu ala, N:ii ala mbwini paa da lee knomomê, chêêpî ngê dpî vya yó, myenté tpile tp:oo n:ii ala mbwini paa da lee knomomê, chêêpî ngê myoo vya yó. ²¹ Kópuni m:uu ngópu, d:ud:umbiy:e nkîngê kalê too, Mósisi mye nkîngê kwólu, yepê, Ntênê myidí nkîngê mb:anê.

²² A tîdê mbwó yoo, yi mbwini vuywo dpîp:e lee dniye, ngmênê Chóó Lémi kwéli a tóó, yi nmyinê lee dniye. Yi p:aani Njedusalem ntee p:aani. Njedusalem daa Sainai mbwini mbêmê a tóó, ngmênê Saiyon mbwini mbêmê a tóó. Enjel yilí tp:oo témi tap yi vy:o nmye wee.^t ²³ Chóó Lémi ka nmyinê lee dniye, pini n:ii pi yintómu yi kóté kîgha pyu ngê a tóó. Dyámê mbêmê tp:ee kaa u pi ndîi ngê ntee a tóó, Chóó Lémi ngê nmyi pi dmi ndîi ngê yinté mye pyódu ngê, nipi a danê nmyoo, nmyi pi dmi mbóó p:uu a d:êê too, w:aa u ngwo nmyinê pyw:ee ngópu. Yélini Chóó Lémi ka mwiyé dnya a kélímî, dini ghi n:ii ngê a pw:oo dniye, Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê pyódu too, ala ngwo yi yéli yi vy:o nmye wee.^u ²⁴ Yesu ka nmyinê lee dniye, pini n:ii ngê Chóó Lémi ka a kââdî nmoo, chóó u wêê ngê nmî dono yilí yinê mye chedê too. Dini ghi n:ii ngê Kéén ngê u mbwó Epel a vyâ, wêê têpê mbêmê ghîgho, Chóó Lémi ngê Epel u ntââ Kéén ngê a vy:ungo, ngmênê Yesu u wêê ngê kópu mb:aa kn:ââ yi chópu, u l:êê díy:o nmî yikí dmi u pwo ghay wo.^v

²⁵ A tîdê mbwó yoo, maa kamî mb:aamb:aa ngê dmyinê kîgha. Nmyi ngópu dmi dpî kpêmî tóó. Yélini Mósisi ka dyámê mbêmê dèdnyimo a ng:aa, yi ngwo dnyimo a pwopwo. Nmî Lémi mbóó p:uu nmo wunê mbumu. U dnye daanmî ny:ee knomomê, ye ntênê wa kpada nmo.^w

²⁶ Dini ghi n:ii ngê nmî Lémi nmî kn:ââ knî ye a mbwolo, u dnye ngê têpê a ghêdê kwólu, ngmênê mu dini ghi ngê daa têpê u mo wa a ghêdê kwolo, ngmênê mbóó amye ghêdê kwolo. Yi kópu puku yedê mye tóó.^x

^r 12:17 Gen 27:30-40 ^s 12:18-20 Ex 19:12-13,16-20; Ex 20:18-21 ^t 12:22 Tpyuu 21:2; 5:11 ^u 12:23 Luukí 10:20 ^v 12:24 Hipílu 8:6; Gen 4:10 ^w 12:25 Hipílu 2:1-3; 10:28-29 ^x 12:26 Ex 19:18

²⁷U nt:u kópu ala, dyámê u tpile dé adnyi ghêdê, chedê ngê wa pyaa dmi, ngmênê tpile ndêndê dé chedê ngê daawa pyaa dmi.

²⁸Chóó Lémi kwunokwuno koo, mu kópu u díy:o yélini yi vy:o kaa nmoo, yi yéli yi k:i: chedê ngê daanmî pyaa dmi. Chóó Lémi u nuu u yoo ngê pyaa kmêle, mb:aamb:aa ngê châachâa koo, u kwo mye nkîngê kmêle, ²⁹mu kópu u díy:o nmî yâpwo, yoo dono ndiya yinê dpî kée.^y

Maa kamî u kópu mb:aa dé

13 ¹A tîdê mbwó yoo, maa kamî nmye kîgha ngmê, kópu mb:aa yidmyinê d:uud:uu dé. Nmyi nuu ghi dmi numo nódo dny:oo ya. ²Pi my:oo knî ye dmyinê vuyuwo. Nmyi lama ka tóó, nmî kn:ââ yoo pi my:oo knî ye dnyimo a vuyuwo, woni yoo daa yi lama enjel knî ye myednyimo a vuyuwo. ^a ³Yélini mbwa k:oo a wee, mb:aamb:aa ngê ye dmyinê vuyuwo. Mbwa k:oo yi k:i: w:ee wee, tpileni u yi nmye choo kwo knomomê, yi tpile ye dmyinê yémî dé. Yélini a mgîni vyîmî té, ye dmyinê vuyuwo, mu kópu u díy:o nmyo yoo mu ngmîdi. ^b

⁴Yéé yepe yi nuw:o dê numo p:uu dny:oo kwo, yi tumu mââ yi tumu pyââ kîngmê ya. N:i: pini n:i: u kuwó wa pwiyé, Chóó Lémi ngê wa kpada. Pini n:i: adî pyââ ti, pyópuni adî mââ ti, Chóó Lémi ngê amye kpada dê.

⁵Nmyi nuw:o dmi ndapî p:uu kîngê kwo. K:omo tpile ndapî têdê nmyi ngópu ye tóó, yi ntoo mbêmê dmyinê ya, mu kópu u díy:o Chóó Lémi ngê ala kópu a vyu,

Nmye ana a vuyuwo,
nmyi mo daanê kalê nmyo. ^c

⁶Yi kópu u l:êê díy:o nkîngê ngê kêê nangê t:oo, ala kópu dpî vyi yoo, apii,

Nmî Lémi ngê wunê ngêêpî nmo,
pini n:i: ngê dono kópu nmo adî d:uud:uu, u kwo daanmî nkîngê,
yi pini wa dîpî, daawa dyênê nmo. ^d

⁷Yélini nmyi kada a wee, dmyinê nuw:onuw:o dé, myedmyina a nj:i: dé, n:i: knî y:oo Chóó Lémi u kópu dyuu nmye dnyimo tpapê dé. Ntee dnyimo ya, ntee dnyimo kélîmî, nmî Lémi u yoo ntee dnyimo wêdêwêdê kîgha dé, yi kópu knî yi p:uu dmyinê nuw:o, myedmyina a nj:i: dé. ⁸Yesu Kédisu wunê ntee doo a ya, ala ngwo mye yinté, mu dini ghi ngê mye yinté, chedê ngê daawa pyódu. ^e ⁹Nuw:o ghi kamî knî y:oo kîngê dóó nmyo, kn:aa máádi p:uu kîngê kaa nmyo. N:i: ngê nté knî ngmê nmye dpî kwódu té, yi pini ka ng:aa ngê kêê nangê t:oo. Yi

^y 12:29 Deut 4:24 ^z 13:1 Njon 13:34 ^a 13:2 1 Pita 4:9 ^b 13:3 Mát 25:36

^c 13:5 1 Tim 6:8-10; Josh 1:5 ^d 13:6 Psalm 118:6 ^e 13:8 Tpyuu 1:17-18

kwódu yé kópu knî yi mbêmê pi u gha wêdêwêdê ngê d:uudpî pyódu, ngmênê Chóó Lémi ngê pi u gha wêdêwêdê ngê yinë dpî pyódu.^f

¹⁰Yesu nmî l:êê dîy:o pwene, chóochóó kpêê ngê pyódu ngê, Chóó Lémi ka maa kamî nmo a yó. N:ii knî y:oo tpile tp:oo kpêê ngê dpî yé t:oo, Yesu ngê daawa ngee té. ¹¹Dono chedêchedê u l:êê dîy:o kpêê yiyé pyu yoo yi kada pini ngê tpile tp:oo wêê yâpwo ghi ndêndê k:oo a íeíe ngê, ngmênê yi tpile tp:oo ntóó kn:aa wumê nk:êênî tumo.^g ¹²Yi kópu u l:êê dîy:o Yesu daa p:o vya ngópu, kn:aa íuw:w:oo ngópu, y:i mî vya ngópu, nmî dono yilí yintómu chedê ngê u ngwo pyaa dniye.^h ¹³K:omo tpile yoo mbwee knî y:oo adnyi nkwitinkwiti nmo, ngmênê yi vy:o a pwii kmêle, Yesu ka kuwa lee kmêle. ¹⁴Dyámê mbêmê nmî p:aa ndêndê daangma a tóó, nmî p:aa ndêndê nmo t:âât:ââ.ⁱ ¹⁵Tpile tp:oo kpêê ngê daamunmî yé, ngmênê Yesu u pi mbêmê dye ghi yintómu Chóó Lémi chaa kîgha koo, pi knî ye u pi myedmyinên:aa tpaépê.^j ¹⁶Pi ngêêpî nangê yé, pi ka vyuwo myenangê yé. Yi kópu dê Chóó Lémi u nuu u kpêê yiyé u kópu dê.^k

¹⁷Nmyi kada pini yoo yi dnye dmi dmyinê nyêmî dé, mu kópu u dîy:o daa mgeemgee nyédi, dye ghi yintómu nmye wunê vyuwo nyédi, mu dini ghi ngê Chóó Lémi ye adín:aa póó, yi dpodo u p:êê u kwo amínê nté t:oo. Ye mb:aamb:aa ngê anmyi ng:aa, yi dpodo têdê yi gha dmi mb:aamb:aa ngê adnyi pyodopyodo. Ye daanmyi ng:aa knomomê, ye yi dpodo têdê yi gha dmi dono ngê adí ya, adnyi mgeemgee, dnyinté u nkwo adnyi ngêêpî nmyo.^l

¹⁸A l:êê dîy:o dmyina a ngêpê, mu kópu u dîy:o a lama ka tóó, Yesu ngê a dono yilí ló dini a chedê too, ala ngwo mēdaamunî dono. Ndêndê ngê u ya a nga a kwo, Dye ghi yintómu kópu mb:aa nî d:uud:uu dé. ¹⁹Chóó Lémi ka dpodombiy:e dmyina a ngêpê, lîmîlîmî ngê nmye mēpêdê dy:ââ nēne.

Wêdêwêdê kîgha u kópu

²⁰Nmî yâpwo ndêndê, pini n:ii ngê yoo dpo kââdî, choo a ngêêpî nmyo. Ntênê ada a ngêêpî nmyo, mu kópu u dîy:o chóó Tp:oo nmî Lémi Yesu nmo a dy:ââ ngê, mēdê pyidu ngê. Yi pini sipi y:ee:ee pyu ndêndê, nmî l:êê dîy:o pwene, Chóó Lémi ka u ngwo a kââdî nmoo, mēdaawa kée nmo. ²¹Kópuni mbêmê Chóó Lémi u nuu u kópu anmyin:aa d:uud:uu dé, Chóó Lémi ngê yi kópu nmye choo a kuwo dé, chóó u nuu u yoo mb:aa ngê myechoo a pyépi nmyo, mu kópu u dîy:o Yesu Kédisu ngê yinë a w:ee nmoo, pini n:ii anmî chaa kîgha, chedê ngê daawa pyódu. Ndê kópu yila.

Kuwókuwó kópu dyuu

²²A tîdê mbwó yoo, nmyi wêdêwêdê kîgha u l:êê dîy:o kópuni dyuu nmye d:a d:êê té, mb:aamb:aa ngê dmyinê nuw:onuw:o dé. Daa kópu yilí nmye yed:a d:êê.

^f 13:9 Lóma 14:17; 1 Kódin 8:8 ^g 13:11 Lev 16:27 ^h 13:12 Njon 19:17

ⁱ 13:14 Hipîlu 11:16 ^j 13:15 Psalm 50:14,23 ^k 13:16 Pilipay 4:18 ^l 13:17 1 Tes 5:12

²³Kópu mb:aa ngmêdí ny:oo, nmî mbwó Timoti mbwa mênê kî pwii wo. Lîmîlîmî ngê a ka wa a lee knomomê, ye y:i nipi any:uu m:uu nmyo.

²⁴Nmyi kada pini knî ye a mb:aamb:aa dpî y:ee yó, myenté Yesu u yoo knî ye myoo y:ee yó. Yitali tpémi yélini Yesu u yoo vy:o ghê dniye, yi mb:aamb:aa nmye myedê dy:ââ ngmê.

²⁵Chóó Lémi ngê mb:aamb:aa ngê choo a ngêêpî nmyo.

Wu u dí.